

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Diplomová práce

**Dělba státní moci na příkladu České republiky
a Francouzské republiky se zaměřením na postavení
hlavy státu**

Autor: Bc. Martina Chmelíková

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní
školy a střední školy francouzský jazyk - základy společenských věd (N FJ-ZSV),
navazující magisterské, prezenční

Katedra: Katedra občanské výchovy a filosofie

Vedoucí Diplomové práce: PhDr. Josef Straceny, CSc.

Rok odevzdání: 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Dělbá státní moci na příkladu České republiky a Francouzské republiky se zaměřením na postavení hlavy státu“ vypracovala pod vedením vedoucího diplomové práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato diplomová práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum a podpis

.....

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucímu mé diplomové práce panu PhDr. Josefovi Stracenému, CSc. za jeho cenné a přínosné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce.

Abstrakt: Dělbá státní moci na příkladu České republiky a Francouzské republiky se zaměřením na postavení hlavy státu

Klíčová slova: dělba moci, ústavní zákony, moc zákonodárná, moc výkonná, moc soudní, hlava státu, prezidentský systém, parlamentní systém

Abstrakt: Tato práce se zabývá popisem historického vývoje dělby státní moci a její aktuální nastavení v České republice a ve Francouzské republice a především postavením hlav jednotlivých států. Cílem je charakterizovat shodné a odlišné body v postavení a pravomocích prezidentů obou republik.

Práce je rozdělena do tří kapitol a ty jsou dále členěny na dílčí podkapitoly. V první kapitole je vysvětlen vývoj dělby státní moci od prvních teoretických myšlenek až po praktické začlenění do politického systému. Kapitola druhá charakterizuje rozdělení státní moci v České republice a Francii, popisu každé moci je věnována samostatná podkapitola. Třetí kapitola se věnuje postavení, mandátu, volbě a pravomocím hlavy státu v obou zemích. Následně jsou zjištěné informace shrnuty v podkapitole, která se zaměřuje na shodné a odlišné body prezidentských funkcí.

Abstract: The division of state authority illustrated on the example of the Czech Republic and French Republic with the focus on the position of the head of the state

Key words: separation of state authority, constitutional laws, the legislative, the executive, the judiciary, the head of state, presidential system, parliamentary system

Abstract: This thesis addresses the historical separation of state authority which is illustrated on the example of the Czech Republic and French Republic, especially on the position of the head of the state. The goal is to identify the identical and differing characteristics of the presidential status of both republics.

The thesis is divided into three chapters and into a sub-chapters. The first chapter explains the development of the decomposition of the state authority from the first theoretical thoughts to the practical incorporation into the political system. The Second chapter describes in separate sub-chapters, the division of the state authority in Czech Republic and France. Third chapter is dedicated to the position, mandate, election and the competencies of the head of the state in both countries. Subsequently the gathered information is summarized in a sub-chapter, where the identical and differing characteristics of both presidential functions is discussed.

Obsah

Úvod	7
1. Teoretický základ a charakteristika států	10
1.1. Teorie dělby státní moci	10
1.1.1. Státní Moc	10
1.1.2. Historický vývoj teorie dělby státní moci	12
1.1.3. Dělba moci v Ústavách České republiky a Francie	15
1.2. Stručná charakteristika států	17
1.2.1. Česká republika.....	17
1.2.2. Francouzská republika	19
2. Rozdělení státní moci v daných státech.....	22
2.1. Česká republika	22
2.1.1. Moc zákonodárná.....	22
2.1.2. Moc výkonná	41
2.1.3. Moc soudní	46
2.2. Francie	52
2.2.1. Moc zákonodárná.....	53
2.2.2. Moc výkonná	63
2.2.3. Moc soudní	66

3. Postavení hlav států	72
3.1. Teoretický základ rozdělení politických systémů	72
3.2. Prezident České republiky	74
3.2.1. Hlava státu	74
3.2.2. Prezidentský mandát	77
3.2.3. Volba prezidenta	78
3.2.4. Postavení a pravomoci prezidenta	80
3.4. Prezident Francie	85
3.4.1. Prezidentský nebo parlamentní systém	85
3.4.2. Mandát prezidenta republiky	87
3.4.3. Způsob volby	88
3.4.4. Postavení a pravomoci prezidenta	89
3.5. Shrnutí společných charakteristik	92
3.6. Shrnutí odlišností	94
Závěr	96
Seznam literatury	98
Seznam příloh	106
Přílohy	107

Úvod

Když jsem začala rozmyšlet téma své diplomové práce, tak jsem věděla, že se chci jistě věnovat politologickému tématu. A jelikož je mým druhým oborem francouzský jazyk, bylo mi jasné, že bych chtěla oba obory propojit nějakým zajímavým a zároveň obsáhlým tématem, aby bylo možné získat co nejvíce informací. Zároveň jsem si přála, aby mi téma bylo blízké, a také aby bylo přínosné pro mé budoucí povolání učitelky.

Ze svých vlastních studií i z praxí během studia na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy jsem věděla, že dělbě státní moci se věnuje dost prostoru jak během hodin občanské výchovy na základní, tak i na střední škole. A ve výuce francouzského jazyka je obvyklé, že se studenti dozvídají i konkrétní praktické informace o životě ve Francii a politický systém se taktéž často probírá – někde dokonce bývá toto téma i součástí konverzačních témat u maturitní zkoušky. Porovnat rozdíly v dělbě státní moci v České republice a ve Francii bylo tedy jasnou volbou. Jelikož největší rozdíly je možné najít právě u postavení hlavy státu a také proto, že v České republice probíhala změna Ústavy ve prospěch přímé volby prezidenta republiky, bylo toto zaměření logickým vyústěním celého procesu volby tématu diplomové práce. Díky tomu, že práce reflektuje poslední změny, je také velice aktuální.

Cílem práce je tedy charakterizovat dělbu státní moci a nastínit, jakým vývojem prošly snahy o zavedení dělby státní moci v různých zemích. Hlavním cílem této práce je popsat, jakým způsobem je státní moc rozdělena ve Francii a jakým v České republice. Největší prostor bude věnován komparaci postavení hlav států – jejich pravomocím, volbám, mandátům – a vysvětlení shodných i odlišných bodů jejich charakteristiky. Dílčím cílem je také vytvořit práci, která by byla užitečná učitelům občanské výchovy i francouzského jazyka. Práci, kterou by mohli využít při přípravách na hodinu i v hodinách samotných.

Hlavní metodou této diplomové práce bude analýza informací z primárních zdrojů – odborné literatury a oficiálních internetových stránek ústavních institucí – i z další literatury (např. učebnice politologie), z internetových stránek s relevantními informacemi i z různých zpravodajských webů. Učebnice jsou využívány především proto, že práce je určena také učitelům, a ti sami využívají při hodinách hlavně učebnice. Internetové stránky, především ty oficiální státních institucí, budou využívány ze dvou důvodů. Prvním důvodem je jistota pravdivých a nezkreslených informací. Druhým důvodem je fakt, že politický systém je velmi živý a tím i proměnlivý. Může se změnit prakticky ze dne na den a právě internetové stránky dnes umožňují přístup k aktuálním a přesným informacím, které by se jinak do tištěné podoby dostávaly třeba i několik let. Dále bude nezbytné využít komparativní metodu pro porovnání charakteristik obou hlav států a pro vysvětlení shodných i odlišných bodů, které se během analýzy objeví.

Pro účely této práce budou využívány jak české, tak francouzské zdroje. Pokud budou francouzské zdroje citovány, využiji vlastní překlad a originální znění bude uvedeno v poznámce pod čarou, aby nenarušovalo kontinuitu česky psaného textu. Tuto formu využiji z toho důvodu, že se práce může dostat do rukou někomu, kdo umí francouzsky, a tento čtenář si pak může snadno přečíst i originální znění původního textu, který byl citován.

První kapitola se bude zabývat teoretickým rozdělením státní moci – jak se myšlenka na rozdělení a omezení státní moci zrodila, vyvíjela a jak je dnes nejčastěji začleněna v ústavním pořádku demokratických států. Dále také stručně charakterizuje Českou i Francouzskou republiku. Druhá kapitola se bude zabývat samotným rozdělením státní moci v obou výše zmíněných státech a podrobně charakterizuje jednotlivé části moci (zákonodárná, výkonná, soudní) a každé této části bude věnována samostatná podkapitola. Nejdříve bude charakterizována dělba státní moci v České republice, poté ve Francii. Poslední kapitola se bude věnovat samostatně hlavám států a důkladné komparaci jejich postavení a pravomocí.

Jsem si vědoma velkého rozsahu daného tématu, a proto bych se ráda pokusila o nastínění skutečně základních a nejdůležitějších informací o politické realitě jednotlivých států a především faktech o hlavách států.

1. Teoretický základ a charakteristika států

1.1. Teorie dělby státní moci

Jestliže je možné mluvit o teorii dělby státní moci, pak je nutné pro pochopení této teorie nejdříve upřesnit pojem moc. Poté bude předloženo několik různých definic teorie dělby moci (mezi zdroji je jak učebnice politologie, tak i slovník či populárně naučná publikace a další zdroje). Dále bude nastíněn stručný vývoj teorie dělby moci v průběhu dějin. V posledním úseku této části bude objasněno zakotvení dělby moci v České republice a ve Francii.

1.1.1. Státní Moc

Moc je schopnost přimět objekt moci (společnost, jednotlivci), aby jednal určitým požadovaným způsobem – vnutit někomu svou vůli. Nositel moci (subjekt), jako například stát, usiluje o legitimizaci této moci.¹ „Moderní demokratická vláda je legitimní, protože vychází ze dvou základních a navzájem protichůdných konceptů: prvním je suverenita lidu a druhým je omezená vláda (právní stát nebo vláda práva). První ztělesňuje vládu většiny... Druhý koncept vyrůstá z individuálních práv, jak jsou chráněna soudní mocí.“² Robert Alan Dahl rozlišuje pět dimenzí moci a to základnu moci (skutečnosti, na kterých moc spočívá), prostředky moci (konkrétní postupy), rámec moci (prostor pro vykonání moci), plnost moci (mocenské působení vůči ovládanému) a okruh subjektů.³

Odkud ale pochází státní moc? Odpověď je možné nalézt u každého státu jinou, nejčastěji však moc pochází od lidu – jde tedy o teorii suverenity lidu. Státní

1 NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7. Str. 5-6.

2 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 28

3 ADAMOVÁ, Karolina; KŘÍŽKOVSKÝ, Ladislav. *Politologie*. Vyd. 1. Praha: Codex, 1997, 381 s. ISBN 80-859-6322-1. Str. 147

moc je tedy výsledkem vůle lidu a je poté uplatňována na základě rozhodnutí většiny.⁴ „Státní moc tak představuje sílu, která je v sociálně rozdělené společnosti způsobilá specifickými prostředky, zejména pomocí práva a v případě nezbytnosti i právně stanovených forem a metod násilí zabezpečit zformátování, udržení a ochranu ekonomických, sociálních, politických a ostatních společenských vztahů odpovídajících zájmům a vůli vládnoucích.“⁵

Státní moc je v demokratickém a právním státě založená na principu na jejím rozdělení a na principu legality, legitimacy. „Dělbba moci spočívá na rozdělení jednotlivých složek státní moci, a to na moc zákonodárnou (parlament), výkonnou (vládu a prezidenta) a soudní (justici).“⁶ „Formální dělení státní moci ale automaticky neznamena, že by toto dělení bylo také účinné a schopné zabránit zneužití moci. Záleží také na způsobu rozdělení moci...Obecně ale můžeme říct, že dělbba moci je nutnou součástí každé organizace budované na demokratických principech.“⁷

„Princip dělby moci vyjadřující nezávislost vzniku a působení moci legislativní, exekutivní a soudní, doplněný systémem vzájemných brzd a garancí...Podstata spočívá v tom, že státní moc působí ve třech částech, z nichž každá vyvažuje moc druhých a působí vůči nim jako kontrola před jejich přílišnou expanzí a možnostmi zneužití.“⁸

4 *Listina základních práv a svobod*. 3. přepr. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 21-23.

5 ADAMOVIÁ, Karolina; KŘÍŽKOVSKÝ, Ladislav. *Politologie*. Vyd. 1. Praha: Codex, 1997, 381 s. ISBN 80-859-6322-1. Str. 149.

6 ČERNÝ, Petr. *Právní ochrana před extremismem*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2008, xiv, 256 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4000-539. Str. 5-6.

7 TUZA, J. Prularita dělby moci v Evropské unii. In: *Pluralismus moci a práva: zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej v dňoch 25.-27. marca 2009 v Tatranskej Štrbe*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2009, s. 246-258. ISBN 978-809-7014-438. Str. 246-247.

8 ADAMOVIÁ, Karolina; KŘÍŽKOVSKÝ, Ladislav. *Základy politologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2000, x, 276 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-717-9315-9. Str. 156.

Dělba státní moci je: „Základní princip demokratického uspořádání státu. Vychází z předpokladu, že koncentrace moci v rukou jednoho člověka nebo orgánu může snadno vést k jejímu zneužití. Koncept dělby moci vznikl už ve starověkém Řecku a byl aplikován i v dobách římské republiky. Existuje dělba moci horizontální a vertikální.“⁹ Horizontální dělba moci znamená rozdělení státní moci do tří celků – moc zákonodárná, výkonná a soudní. Vertikální dělba moci pak znamená rozdělení orgánů na centrální a regionální, kde existují určité vztahy nadřazenosti, podřízenosti či autonomie.¹⁰ Pro účely této práce se budeme zabývat pouze horizontálním typem dělby moci.

1.1.2. Historický vývoj teorie dělby státní moci

Počátky teorie rozdělení státní moci je možné nalézt již u Aristotela. Aristoteles se samozřejmě zabýval rozdělením moci v polis. Jestliže pojem polis může být nahrazen pojmem městský stát, pak je tedy možné vztahovat Aristotelovu teorii o rozdělení moci v polis i na stát jako takový. Podle Aristotela každé zřízení (politické společenství, polis) musí obsahovat tři prvky – prvek poradní, úřední (správní) a soudní. Poradní prvek zodpovídá za zahraniční politiku (spojenectví, stav války a míru), za zákony (tvorba a výklad jednotlivých zákonů), za volbu úředníků a jejich prověření a za udělování nejvyšších trestů (smrt, vyhnání, konfiskace majetku). Tento prvek má nejširší pravomoci a také nejvyšší moc a omezuje další dva prvky. Úřední prvek zodpovídá za správu a samosprávu v polis a soudní prvek zodpovídá za nezájatost a spravedlnost soudů.¹¹

K teorii dělby moci ve státě se navrátili myslitelé v období osvícenství v čele s Johnem Lockem. Tento filozof se zabýval myšlenkou na rozdělení moci ve státě v knize Druhé pojednání o vládě, rozdělil tuto moc na zákonodárnou (vytváření

9 JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 978-802-4736-792. Str. 54-55.

10 JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 978-802-4736-792. Str. 54.

11 MULGAN, R. *Aristotelova politická teorie: úvod do studia politických teorií*. Vyd. 1. Překlad Michal Mocek. Praha: Oikoymenth, 1998, 199 s. Oikúmené. ISBN 80-860-0569-0. Str. 75-77.

zákonů), výkonnou (provádění zákonů uvnitř státu) a federativní (řízení bezpečnosti a zájmů lidu mimo stát – zahraniční politika).¹²

Myšlením Johna Locka se nechal inspirovat Montesquieu¹³ a své myšlenky později rozpracoval ve svém díle *O duchu zákonů*. Montesquieu přijal teorii Johna Locka o rozdělení moci na zákonodárnou a výkonnou, nicméně přidal ještě teorii o nezávislosti moci soudní.¹⁴ „Zákonodárná moc umožňuje panovníkovi nebo úředníkům vyhlášovat zákony, platné dočasně nebo trvale, nebo opravovat, případně odvolávat zákony již dané. Druhá moc mu umožňuje sjednávat mír nebo vyhlášovat válku, vysílat nebo přijímat velvyslance, zajišťovat bezpečnost státu a čelit nepřátelským vpádům. Třetí moc mu umožňuje trestat zločiny nebo rozsuzovat spory jednotlivých občanů. Tuto poslední moc nazýváme soudní mocí.“¹⁵

Vůbec poprvé byla tato teorie začleněna v americké federální ústavě z roku 1778 a měla za úkol zabránit zneužití moci a převaze jedné části státní moci nad druhou.¹⁶ „Postup využívající rozporných a soupeřících zájmů tam, kde chybějí lepší pohnutky, můžeme vysledovat v celém uspořádání lidských záležitostí, a to jak soukromých, tak veřejných. Zvláště názorně je to vidět na všech případech hierarchické dělby moci, kde je trvalým cílem rozdělit a uspořádat jednotlivé úřady tak, aby jeden dohlížel na druhý, takže všeobecná práva jsou střežena osobními zájmy každého jednotlivce.“¹⁷

12 LOCKE, John. *Druhé pojednání o vládě*. Vyd. 2. Překlad Josef Král. Praha: Svoboda, 1992, 184 s. Filozofické dědictví. ISBN 80-205-0222-X. Str. 107-130.

13 Celým jménem Charles Louis de Secondat, baron de La Brède et de Montesquieu

14 MONTESQUIEU, Charles Louis de Secondat. *O duchu zákonů*. Překlad Stanislav Lyer, Úprava Markéta ŠÁLENÁ. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, 365 s. Knihovna společenských věd. ISBN 80-864-7330-9. Str. 171-183.

15 MONTESQUIEU, Charles Louis de Secondat. *O duchu zákonů*. Překlad Stanislav Lyer, Úprava Markéta ŠÁLENÁ. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, 365 s. Knihovna společenských věd. ISBN 80-864-7330-9. Str. 171.

16 JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 978-802-4736-792. Str. 55

17 HAMILTON, Alexander; JAY, John a MADISON, James. *Listy federalistů: soubor esejí psaných na podporu nové ústavy předložené federálním shromážděním 17. září 1787*. Editor George Wescott

Záhy následovala Deklarace práv člověka a občana, která byla vydána 26. srpna 1789 francouzským Ústavodárným národním shromážděním během Velké francouzské revoluce. V této deklaraci se v článku číslo 16 píše: „Společnost, ve které záruka práv není zajištěna a ve které rozdělení moci není zavedeno, nemůže o sobě říkat, že má ústavu.“¹⁸ A poté již následovalo mnoho a mnoho států (ať již nově vytvořených, nebo pouze nově uspořádaných), které se nechaly těmito dokumenty inspirovat, nebo naopak odstrašit. Například Švédsko vyhlásilo svou ústavu roku 1809, Mexiko r. 1813, Nizozemí a Norsko r. 1814, Belgie r. 1831, Austrálie r. 1901, Rusko r. 1905 a Československá republika r. 1918. Zajímavostí jistě je, že například Velká Británie či Izrael mají sice ústavu, ale v nepsané formě.¹⁹

I přes neutuchající snahu prodemokratických státníků se na počátku 20. století objevilo nejen v Evropě několik nedemokratických a totalitních režimů. Tyto režimy nebyly a ani nemohly být podpořeny dělbou státní moci, jinak by už snad ani nebyly totalitní. A pokud byly postaveny na teorii dělby moci, pak to bylo jen formální, ale ve skutečnosti tato dělba nebyla dodržována a jednotlivé části se podporovaly a doplňovaly namísto toho, aby se vzájemně „hlídaly“ ve svých pravomocích a plnění funkcí. Tento fakt bylo možné pozorovat zřejmě nejvýrazněji v nacistickém Německu (ačkoliv nacismus se k moci dostal demokratickou cestou) a komunistickém Rusku (zde došlo k revoluci), kde byla zavedena jednotná státní moc a o nezávislosti soudů nemohla být vůbec řeč. Vůdci nedemokratických států byli často prohlašováni za nejvyšší soudce, zákonodárce, velitele armády a předsedy vlády zároveň.

Carey, James McClellan. Baton Rouge: Eric Voeglin Institute for American Renaissance Studies, Louisiana State University, 1994, 537 s. ISBN 80-706-7390-7. Str. 283.

18 „Toute Société dans laquelle la garantie des Droits n'est pas assurée, ni la séparation des Pouvoirs déterminée, n'a point de Constitution“ - Assemblée nationale: Histoire. [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/histoire/dudh/1789.asp>

19 NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7. Str. 14.

Takto nastavená dělba státní moci (rozdělení na zákonodárnou moc tzv. legislativu, výkonnou moc tzv. exekutivu a soudní moc tzv. jurisdikci) je dodnes základem teorie demokratického a právního státu a byla a je začleňována do ústav mnoha států napříč kontinenty spolu s teorií ochrany základních lidských práv a svobod. Na tuto koncepci je „...v praxi naroubována teorie brzd a rovnováh. Zneužití moci je bráněno nejen jejím rozdělením, ale i tím, že se jednotlivé části rozdělené moci vzájemně hlídají. Princip brzd a rovnováh znamená, že každá odnož státní moci má moc uplatňovat určitou přímou kontrolu nad ostatními tím, že je zmocněna vykonávat část, ačkoliv pouze omezenou část, funkcí ostatních.“²⁰ A proto, ačkoliv jsou jednotlivé složky státní moci považovány za autonomní, žádná ze složek není a ani nemůže být plně samostatná.²¹

1.1.3. Dělbba moci v Ústavách České republiky a Francie

„Vycházíme-li z demokracie jako vlády lidu, resp. vlády většiny, zdá se nejlepší taková konstrukce státní moci, která by umožnila co nejjednodušší vyjádření a uplatnění vůle lidu bez omezení, nejlépe prostřednictvím jednoho orgánu. Z tohoto náhledu zdánlivě není dělba moci pro demokratický stát vhodná.“²² Nicméně pak by bylo i pro nepatrnou většinu možné změnit demokratický režim na nedemokratický. A proto je dělba státní moci jedním ze základních pilířů demokratického režimu. Antitotalitní podstata demokracie v České republice je zakotvená již v ústavě. Mezi základní principy této podstaty patří:

- a) svrchovanost lidu
- b) demokracie

20 NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7. Str. 30-31.

21 JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 978-802-4736-792. Str. 54-55.

22 ČERNÝ, Petr. *Právní ochrana před extremismem*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2008, xiv, 256 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4000-539. Str. 5.

- c) většinový princip a jeho omezení
- d) právní stát
- e) lidská práva
- f) parlamentní systém vlády
- g) dělba moci²³

Tyto principy jsou zakotveny v první části Ústavy České republiky a to především v článku 1²⁴, čl. 2²⁵, čl. 5²⁶, čl. 6²⁷ a čl. 9^{28, 29}.

V Ústavě Francie jako takové není rozdělení státní moci zakomponováno, ale nachází se v Deklaraci práv a svobod občana (viz výše). V článku 2 Ústavy se ale píše, že princip Francouzské republiky je „vláda lidu, prováděná lidmi a pro lid.“³⁰ Stejně tak se píše v článku 3 Ústavy, že: „Žádná skupina lidí, ani žádný

23 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 141-143.

24 (1) Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na účtě k právům a svobodám člověka a občana. (2) Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva. - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

25 (1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní. (2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo. (3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. (4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. - tamtéž

26 Politický systém je založen na svobodném a dobrovolném vzniku a volné soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů.

27 Politická rozhodnutí vycházejí z vůle většiny vyjádřené svobodným hlasováním. Rozhodování většiny dbá ochrany menšin. - tamtéž

28 (1) Ústava může být doplňována či měněna pouze ústavními zákony. (2) Změna podstatných náležitostí demokratického právního státu je nepřipustná. (3) Výkladem právních norem nelze oprávnit odstranění nebo ohrožení základů demokratického státu. - tamtéž

29 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

30 „Son principe est : gouvernement du peuple, par le peuple et pour le peuple.“ - Assemblée nationale: Histoire. [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/histoire/dudh/1789.asp>

jednotlivec nemůže převzít výkonnou moc.³¹ A v neposlední řadě se v článku 4 říká: „Politické strany a uskupení přispívají k výkonu volebního práva. Tvoří se a vykonávají své aktivity svobodně, avšak musí respektovat principy národní suverenity a demokracie.“³² Dále pak následují Titul (Hlava) II. – Prezident republiky, Titul III. – Vláda, Titul IV. – Parlament a Titul VIII. – Autorita soudnictví a další části zabývající se rozdělením státní moci.³³ Ačkoliv není dělba moci na zákonodárnou, výkonnou a soudní ve Francouzské ústavě doslova popsána, řídí se i tak politický systém Francie především tímto principem.

1.2. Stručná charakteristika států

1.2.1. Česká republika

Česká republika je vnitrozemský stát ve střední Evropě, který je tvořen třemi historickými oblastmi – Čechami, Moravou a částí Slezska – a který se nachází v mírném podnebném pásu severní polokoule. Se svou rozlohou 78 864m² a s o málo více než 10 miliony obyvatel patří k menším členům Evropské unie. Je členem Organizace spojených národů, Severoatlantické aliance, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Světové obchodní organizace, Mezinárodního měnového fondu, Světové banky a je také součástí Schengenského prostoru a dalších mezinárodních struktur. Hlavním městem je Praha, ležící ve středu Středočeského kraje. Sousedními státy jsou Německo, Polsko, Slovensko a Rakousko. Územně je Česká republika tvořena 14 kraji (Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský, Ústecký, Liberecký, Královehradecký, Pardubický,

31 „Aucune section du peuple ni aucun individu ne peut s'en attribuer l'exercice.“ - Assemblée nationale: Histoire. [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/histoire/dudh/1789.asp>

32 „Les partis et groupements politiques concourent à l'expression du suffrage. Ils se forment et exercent leur activité librement. Ils doivent respecter les principes de la souveraineté nationale et de la démocratie.“ - Assemblée nationale: Histoire. [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/histoire/dudh/1789.asp>

33 „TITRE II. – Le Président de la République, TITRE III. – Le Gouvernement, TITRE IV. – Le Parlement, TITRE VIII. – De l'autorité judiciaire.“ - Assemblée nationale: Histoire. [online]. [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/histoire/dudh/1789.asp>

Vysočina, Olomoucký, Zlínský, Moravskoslezský, Jihomoravský kraj a Hlavní město Praha). Oficiálním jazykem je český jazyk - Čeština. Česká republika zatím nepřijala jako měnu euro a základní měnovou jednotkou je tak 1 koruna česká - Kč. Zajímavostí také je „12 chráněných památkových rezervací uznaných mezinárodní organizací UNESCO: Praha - historické centrum, Český Krumlov - historické centrum, Telč - historické centrum, Žďár nad Sázavou - poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře, Kutná Hora - historické centrum, Lednice - Lednicko-Valtický areál, Holašovice - vesnická rezervace, Kroměříž - zahrady a zámek, Litomyšl - zámek a zámecký areál, Olomouc - Sloup Nejsvětější Trojice, Brno - Vila Tugendhat, Třebíč - židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa.“³⁴

Česká republika je velmi mladý stát, ale předcházelo jí mnoho tisíců let vývoje od vzniku nejstarších kmenů, až po první dochované důkazy osídlení českého území keltským kmenem Bójů ve 3. století před naším letopočtem. Následovaly stovky let, během kterých se státní zřízení na území dnešní České republiky neustále měnilo. Vývoj prošel od kmenových svazků, přes knížectví, království, císařství a monarchii až po vznik tzv. První republiky roku 1918. Nicméně samostatným demokratickým a právním státem se Česká republika stala až po Sametové revoluce v roce 1989 a následném rozdělení na Českou a Slovenskou republiku.

Česká republika je tedy od 1. 1. 1993 samostatným unitárním státem, který lze charakterizovat jako zastupitelskou demokracii a parlamentní republiku s vícestranickým systémem. Nejvyšším zákonem je Ústava České republiky spolu s Listinou základních práv a svobod.³⁵ „Česká republika navazuje na bohatou historickou tradici státnosti Koruny české a zejména na demokratické dědictví, kdy byla tehdejší Československá republika jedním z nejrozvinutějších států. Současně

34 Hrad: Česká republika. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/index.shtml>

35 Česká republika: *Czech* [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Politika/Politicky-system-Ceske-republiky>

byla jakýmsi „ostrovem demokracie“ a občanských svobod ve střední Evropě i aktivním partnerem mezinárodní spolupráce demokratických států.³⁶

Ústava České republiky byla schválena 16. prosince 1992 a účinnosti nabyla dne 1. 1. 1993, Listina základních práv a svobod byla schválena dříve – dne 9. ledna 1991. „Listina základních práv a svobod není sice výslovně označena jako ústavní zákon, musí tak však být - jakožto součást ústavního pořádku – pojímána.“³⁷ Od té doby byla Ústava České republiky několikrát novelizována - poslední novela byla schválena dne 8. února roku 2012 a platnost nabyla 1. října 2012, ale některá ustanovení vešla v platnost až 8. března 2013, kdy skončilo funkční období prezidenta Václava Klause.³⁸

1.2.2. Francouzská republika

Francouzská republika je neoficiálně nazývána Francie – zde může dojít ke zmatení pojmů, jelikož pojmem „La France“ (Francie) nebo také „L’Hexagon“ (šestiúhelník³⁹) je používán také pro popis kontinentální, nebo také jinak řečeno metropolitní části Francouzské republiky. V této práci bude nadále pojem Francie chápán jako analogický, označující Francouzskou republiku.

Francie je tedy tvořena metropolitním územím v západní Evropě, které je na západní straně omýváno vodami průlivu La Manche a na jihovýchodní straně Středozemním mořem. Na tomto území je možné nalézt 3 druhy podnebí: oceánské, středomořské a kontinentální. Sousedícími státy jsou Belgie, Lucembursko, Německo, Švýcarsko, Itálie, Španělsko, Andorra a Monako. Dále k Francii patří zámořská území. „Francouzská republika se skládá z kontinentální části rozdělené

36 Czech. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Fakta-o-CR/Politika/Pilire-politickeho-systemu>

37 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 142.

38 Ústavní soud: Právní úprava. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/pravni-uprava/>

39 Protože území metropolitní Francie má zdánlivý tvar šestiúhelníku.

na 22 krajů a 96 departementů včetně Korsiky, 5 zámořských departementů: Guadeloupe, Martinik, Guyana, Réunion, Mayotte, 6 zámořských společenství: Francouzská Polynésie, Wallis a Futuna, Saint-Pierre a Miquelon, francouzská jižní a antarktická území Saint-Barthélémy, Saint-Martin a 1 společenství sui-generis : Nová Kaledonie.⁴⁰

Hlavním městem je Paříž, kde žije téměř 2,2 milionů obyvatel⁴¹ z celkových téměř 65 milionů v celé Francii. Oficiálním jazykem je francouzština a měnou euro.⁴² Francie je členem mnoha mezinárodních institucí, organizací a struktur. Mezi nejvýznamnějšími je možné jmenovat NATO, OSN, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, OECD, Mezinárodní měnový fond Světové banky a G8.⁴³ „Francie je jedním ze zakládajících členů Evropského společenství. Z její dílny vyšel tzv. Schumanův plán na vytvoření společného trhu s uhlím a ocelí v roce 1951. V Radě EU má 29 hlasů, do Evropského parlamentu volí 74 poslanců. Francie je jak členem Schengenu, tak Eurozóny.“⁴⁴

Francouzská republika patří mezi jedny z nejstarších států Evropy s velmi komplikovaným historickým vývojem. Státní zřízení „republika“ se prvně objevilo již na konci 18. století, když byla prohlášena po vypuknutí tzv. Velké Francouzské revoluce roku 1789, a nahradila Francouzské království, které bylo vybudováno na historických základech nejen Římské říše, ale i dalších významných států. V průběhu let se Francie ještě několikrát otočila směrem k absolutismu, když byl vyhlášen konzulát, císařství nebo i monarchie, ale nakonec se navrátila k republice,

40 Francie v České republice: Velvyslanectví Francie v Praze. Francie v číslech. [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://france.cz/Francie-v-cislech>

41 Centrální Paříž – 2,2 milionu obyvatel, celá aglomerace (předměstí a satelitní města) – téměř 12 milionů obyvatel - Paříž: WorldCity. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://pariz.worldcity.cz/>

42 Euroskop: Věcně o Evropě - Francie. [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/530/sekce/francie/>

43 Zeměpis: Francie. [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.zemepis.com/Francie.php>

44 Euroskop: Věcně o Evropě - Francie. [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/530/sekce/francie/>

ačkoliv i tento způsob státního zřízení byl výrazně změněn a to celkem pětkrát, proto je dnešní Francie nazývána Pátou republikou.

Francie je dnes parlamentní republika s poloprezidentským systémem V. republiky, nastoleným v ústavě ze 4. října 1958. Podle článku 1 ústavy: „Francie je jako republika nedělitelná, laická, demokratická a sociální. Zajišťuje rovnost všech občanů před zákonem bez ohledu na jejich původ, rasu nebo náboženství. Respektuje všechny víry. Organizace je decentralizovaná. Zákon upřednostňuje rovný přístup žen a mužů k volebním mandátům a volitelným funkcím, stejně jako k profesionální a sociální odpovědnosti.“⁴⁵

Ústava Francouzské republiky, nebo také Ústava Páté republiky, byla odhlasována referendem 4. října 1958 (v předchozích režimech bylo uzákoněno celkem 14 různých ústav). Od té doby byla upravena či pozměněna celkem čtyřicetkrát. Francouzský politický systém je organismus velmi živý a neustále se měnící – nemění se jen poměr sil jednotlivých politických stran či preference voličů, ale také probíhají časté ústavní změny, kdy poslední dvě úpravy proběhly v roce 2008.⁴⁶

45 „La France est une République indivisible, laïque, démocratique et sociale. Elle assure l'égalité devant la loi de tous les citoyens sans distinction d'origine, de race ou de religion. Elle respecte toutes les croyances. Son organisation est décentralisée. La loi favorise l'égal accès des femmes et des hommes aux mandats électoraux et fonctions électives, ainsi qu'aux responsabilités professionnelles et sociales...“ - Asssemblée nationale: Constitution. [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

46 Conseil Constitutionnel: Les constitutions de la France. [online]. [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/la-constitution/les-constitutions-de-la-france/les-constitutions-de-la-france.5080.html>

2. Rozdělení státní moci v daných státech

V této části práce budou podány informace o dělbě státní moci v jednotlivých státech, kterých se práce týká, tedy v České republice a ve Francii. Po úvodu bude práce rozdělena na jednotlivé podkapitoly podle způsobu rozdělení státní moci na ústavní orgány. Postavení hlavy státu bude charakterizováno v samostatné kapitole.

2.1. Česká republika

Horizontální dělbě státní moci v České republice se věnuje Ústava v těchto částech - Hlava druhá (Moc zákonodárná), Hlava třetí (Moc výkonná – částí Prezident republiky a Vláda) a Hlava čtvrtá (Moc soudní – částí Ústavní soud a Soudy).⁴⁷

2.1.1. Moc zákonodárná

„Hlava druhá Ústavy definuje zákonodárnou moc, funkce a složení Parlamentu, postavení jeho členů, charakter mandátu, způsob voleb, proces schvalování zákonů, mezinárodních smluv, přijímání usnesení aj.“⁴⁸ Hlava druhá, která se celá věnuje zákonodárné moci, obsahuje články číslo 15 až 53.⁴⁹

Hlavní rolí zákonodárné moci – legislativy – je tvorba zákonů, ale v českém prostředí je její funkce širší. Kontroluje moc výkonnou a zajišťuje nalézání souladu politických stran – funkce konsensuální.⁵⁰ Zákonodárná moc v České republice tedy

47 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

48 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 90.

49 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

50 NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7. Str. 74-75.

připadá jen a pouze Parlamentu. Slovo parlament vychází z francouzského slova parler⁵¹ – mluvit, hovořit – a toto označení se vztahovalo na královský soudní dvůr. Synonymum pro slovo parlament je legislatura.⁵² Parlament má několik funkcí:

- 1) Reprezentativní – společnost vybírá své zástupce (reprezentanty), kteří přenášejí názory společnosti do politické a zákonné podoby, vzniká politický kompromis zmírňující společenské napětí.
- 2) Ustavující – prostřednictvím parlamentu jsou ustavovány mnohé ústavní orgány – volba nebo jmenování nových členů, vyjádření souhlasu nebo důvěry jejich jmenování.
- 3) Kontrolní – kontrola vlády a administrativy, vyjádření důvěry či nedůvěry vládě, interpelace, kontrola finančního hospodaření vlády atd.
- 4) Zákonodárná – příprava, projednávání a schvalování zákonů, schválení usnesení o válečném stavu, souhlas s pobytem cizích vojsk na vlastním území, souhlas s účastí vlastních vojenských jednotek na zahraničních operacích, ratifikace mezinárodních smluv a další.
- 5) Autonomní – parlament spravuje své záležitosti samostatně – vlastní rozpočet, administrativa, stráž, jednací řád, volba funkcionářů, program. Samostatně členové parlamentu také rozhodují o vydání svého člena k trestnímu stíhání (ochrana před neoprávněnými zásahy výkonné moci).⁵³

51 Zajímavé je srovnání s knihou *Základy politologie*, kde se píše, že název parlament pochází z Anglie, kde byl již roku 1295 svolán historicky první zastupitelský sněm – tzv. Model parlament. - ADAMOŤÁ, Karolina; KRÍŽKOVSKÝ, Ladislav. *Základy politologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2000, x, 276 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-717-9315-9. Str. 168 - 169

52 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 217.

53 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 218-221.

Struktura parlamentu může být unikamerální (jednokomorová) nebo bikamerální (dvoukomorová). V Českém prostředí se prosadila druhá varianta.⁵⁴ Parlament je tedy tvořen dvěma komorami – Senátem a Poslaneckou sněmovnou. Nikdo nemůže být členem obou těchto komor současně. Stejně tak platí, že funkce senátora či poslance je neslučitelná s funkcí prezidenta republiky či soudce a s dalšími funkcemi, které stanoví zákon – jedná se o tzv. inkompatibilitu funkcí.⁵⁵

Obě tyto komory – Senát a Poslanecká sněmovna – se od sebe liší v mnoha ohledech. Liší se „...délkou funkčního (volebního) období; věkovou hranicí volitelnosti (pasivní volební právo); různým systémem volby (v důsledku toho i jiným politickým složením; rozpustitelností (PS) a nerozpustitelností (S); vztahem k ostatním ústavním orgánům; odlišnou rolí.“⁵⁶

Parlamentní mandát je tzv. mandát volný. Slovo mandát pochází z latiny a znamená pověření, zmocnění nebo plnou moc.⁵⁷ „Poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy.“⁵⁸ To znamená, že členové parlamentu mají vykonávat svou funkci podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a jejich mandát je volný – nemusí se tedy při svém hlasování řídit pokyny politického subjektu. Nicméně v praxi to tak nebývá. Politická strana často „důrazně doporučuje“ svým senátorům či poslancům hlasovat určitým způsobem.⁵⁹

54 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 221.

55 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-20]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

56 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 90.

57 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. Str. 93.

58 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

59 Problematika stranických odpadlíků je výstižně nastíněna v článku Straničtí odpadlíci a český politický systém - PEHE, Jiří. Straničtí odpadlíci a český politický systém. In: Pehe [online]. 24. 06. 2008 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/Members/redaktor/stranicti-odpadlici-a-cesky-politicky-system>

Pro všechny členy parlamentu platí tzv. imunita. V Ústavě se imunitě věnuje článek 27 a také článek 28:

- „Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.
- Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.
- Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.
- Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno.
- Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při páčání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržený členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadrženého soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.
- Poslanec i senátor má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem svého mandátu, a to i poté, kdy přestal být poslancem nebo senátorem.“⁶⁰

To tedy znamená, že žádný člen parlamentu nemůže být trestně stíhán, aniž by ho vydala komora Parlamentu, jíž je členem. Nicméně v březnu roku 2013 probíhal legislativní proces o návrhu zákona na zrušení doživotní imunity zákonodárců. Návrh v té době prošel Senátem a podpořilo jej celkem 58

60 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-22]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

senátorů. Díky tomu, že návrh zákona prošel úspěšně celým legislativním procesem, imunita zákonodárců platí pouze na dobu jejich funkčního období.⁶¹ Došlo tak ke změně Ústavy, kdy byla 4. část článku 28 pozměněna a věta „odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání navždy vyloučeno“ byla nahrazena větou „odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu vyloučeno.“⁶²

V některých situacích během legislativního procesu je třeba, aby souhlasily obě dvě komory Parlamentu. Např. „K ratifikaci mezinárodních smluv: upravujících práva a povinnosti osob, spojeneckých, mírových a jiných politických, z nichž vzniká členství České republiky v mezinárodní organizaci, hospodářských, jež jsou všeobecné povahy, o dalších věcech, jejichž úprava je vyhrazena zákonu.“⁶³

Obě komory parlamentu také musí schválit změnu ústavních zákonů a to za jiných podmínek, než jaké platí pro běžné zákony. „Ústavním zákonem ve formálním smyslu je zákon, který byl jako ústavní označen a vyhlášen a byl schválen oběma komorami Parlamentu kvalifikovanou třipětinovou většinou všech poslanců a kvalifikovanou třipětinovou většinou přítomných senátorů...“⁶⁴

Poslanecká sněmovna

Dolní komoru Parlamentu České republiky – Poslaneckou sněmovnu – tvoří celkem 200 poslanců s maximální délkou funkčního období 4 roky. Aktivní volební právo pro Poslaneckou sněmovnu má každý občan České republiky starší 18 let, pasivní volební právo má každý občan České republiky starší 21 let.⁶⁵ Sídlem

61 NOVÁK, Pavel. Aktuálně: Senátoři podpořili zrušení doživotní imunity. [online]. [cit. 2013-06-06]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=774622>

62 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-08-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

63 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

64 Ústavní soud: Právní úprava - Ústavní pořádek České republiky. [online]. [cit. 2014-03-23]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/pravni-uprava/>

65 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Poslanecké sněmovny je několik historických budov na Malé straně v Praze. Hlavní budovou je Thunovský palác.⁶⁶

„Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásady poměrného zastoupení.“⁶⁷ Volby „...se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí... Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do šedesáti dnů po jejím rozpuštění.“⁶⁸

Volby probíhají ve stálých volebních okrscích, kterých je celkem 14 a které kopírují krajské rozdělení státu. Zajímavostí je, že každá politická strana (koalice stran či hnutí) kandidující ve volbách do Poslanecké sněmovny musí skládat tzv. příspěvek na volební náklady, který činí 15 000 Kč v každém volebním kraji.⁶⁹

Významnou součástí voleb je tzv. volební klauzule,⁷⁰ která je uplatňovaná při rozdělování mandátů politickým stranám. Volí se tedy politická strana, koalice více politických stran či hnutí, které sestavují kandidátní listiny. Na hlasovacím lístku je možné označit požadovaného kandidáta (možnost maximálně 4 označených kandidátů) a tím ho zvýhodnit při rozdělování mandátů – tzv. přednostní hlasy.⁷¹ Pokud politická strana nezíská požadované procento hlasů,

66 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Kontakt. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=671>

67 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

68 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

69 Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Matematická metoda pro převod hlasů na mandáty. [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=305>

70 „Volební (uzavírací) klauzule představuje minimální počet hlasů ze všech platných hlasů, které musí politická strana získat ve volbách na území České republiky, aby měla nárok na zastoupení v Parlamentu. Primárním účelem klauzule je omezení roztržitosti politické reprezentace v prostředí poměrného volebního systému. Celostátní volební klauzule v České republice poněkud zvýhodňuje politické strany s celostátní působností a naopak znevýhodňuje regionální politické strany.“ - Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Volební klauzule. [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=304>

71 „Volič může označit jména nejvýše 4 kandidátů na hlasovacím lístku přednostními hlasy. Jestliže některý z kandidátů získá takový počet přednostních hlasů, který činí nejméně 5 % z celkového

nepostupuje pak do skrutinia – sčítání hlasů a vypočtení získaných mandátů – a nezískává žádný poslanecký mandát. Hlasy těchto stran pak již nejsou zahrnuty do sčítání.⁷² Pro převod hlasů na mandáty se v současné době používá tzv. D'Hondtův volební dělitel.⁷³ Díky této matematické metodě jsou jednotlivé hlasy převedeny na mandáty polických stran.

Poslední řádné volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR proběhly 28. a 29. května roku 2010 a volební účast byla 62,6%. Do skrutinia postoupilo celkem pět politických stran, které získaly následující počet hlasů a z nich vyplývající počet mandátů: Česká strana sociálně demokratická (22,08% - 56 mandátů), Občanská demokratická strana (20,22% - 53 mandátů), TOP 09 (16,70% - 41 mandátů), Komunistická strana Čech a Moravy (11,27% - 26 mandátů) a Věci veřejné (10,88% - 24 mandátů).⁷⁴

Nicméně prezident Miloš Zeman nechal rozpustit Poslaneckou sněmovnu ke dni 28. srpna 2013, jelikož se pro rozpuštění vyslovilo 140 z celkových 147 přítomných poslanců. A proto se musely konat nové mimořádné volby do

počtu platných hlasů odevzdaných pro tuto politickou stranu, politické hnutí nebo koalici v rámci volebního kraje, případně mandát přednostně tomuto kandidátovi. V případě, že tuto podmínku splní více kandidátů, vytvoří se pořadí podle nejvyššího počtu získaných přednostních hlasů; v případě rovnosti počtu přednostních hlasů je rozhodující původní pořadí kandidáta na hlasovacím lístku. Pokud není odevzdán dostatek přednostních hlasů, pak v rámci jednotlivých politických stran, politických hnutí a koalic obdrží mandáty kandidáti podle pořadí, jak jsou uvedeni na hlasovacím lístku.“ - Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Organizace a průběh voleb. [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>

72 „Do skrutinia postupují politické strany a hnutí, které získaly alespoň 5 % platných hlasů na celostátní úrovni, dále dvoučlenné koalice, které získaly alespoň 10 % platných hlasů, trojčlenné koalice, které získaly alespoň 15 % a čtyř a vícečlenné koalice, které získaly alespoň 20 % hlasů. V případě, že do sčítání nepostoupí alespoň dvě koalice nebo jedna koalice a jedna politická strana nebo hnutí nebo dvě politické strany nebo hnutí, sníží se volební klauzule u stran a hnutí na 4 %, u dvoučlenných koalic na 6 %, u trojčlenných koalic na 8 % a u čtyř a vícečlenných koalic na 10 %. Není-li ani v tomto případě splněna podmínka minimálního množství postupujících stran, hnutí a jejich koalic do sčítání, snižuje se volební klauzule o další procento pro všechny subjekty. K tomuto snížení může dojít pouze jednou.“ - Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Organizace a průběh voleb. [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=300>

73 Český statistický úřad: Metody pro přepočtení hlasů na mandáty. [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty

74 Volby: Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ps2010/ps52?xjazyk=CZ>

Poslanecké sněmovny po jejím rozpuštění.⁷⁵ Tyto volby byly vyhlášeny na 25. a 26. října roku 2013. Celkově největší počet hlasů získaly strany ČSSD (20,45%), ANO 2011 (18,65%), KSČM (14,91%), TOP 09 (11,99%), ODS (7,72%), Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury (6,88%) a KDU-ČSL (6,78%). Ostatní strany se do skrutinia nedostaly.⁷⁶

Co se týče poslaneckého mandátu, pak poslanec, který je členem vlády, nemůže být předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny, ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo jiných komisí. Mandát poslance vzniká jeho zvolením, ale musí složit slib⁷⁷.⁷⁸ Předsedu a místopředsedy Poslanecké sněmovny volí sama Poslanecká sněmovna. V současné době je předsedou Poslanecké sněmovny Jan Hamáček, místopředsedy jsou Ing. Jaroslava Jermanová, JUDr. Vojtěch Filip, Mgr. Petr Gazdík a Ing. Jan Bartošek.⁷⁹

Poslanec se může svého mandátu vzdát prohlášením, nebo jeho mandát zaniká v těchto konkrétních případech:

- a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- b) uplynutím volebního období,
- c) vzdáním se mandátu,
- d) ztrátou volitelnosti,

75 Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky: Rozpuštění Poslanecké sněmovny. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=5827>

76 Volby: Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25. 10. – 26. 10. 2013. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/ps2013/ps52?xjazyk=CZ>

77 "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí." – Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

78 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

79 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Poslanci a orgány. [online]. [cit. 2014-03-10]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=182>

- e) u poslanců rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- f) vznikem neslučitelnosti funkcí podle čl. 22.⁸⁰

Vnitřní struktura Poslanecké sněmovny je popsána v Jednacím řádu poslanecké sněmovny.⁸¹ V Poslanecké sněmovně je pak možné najít Poslanecké kluby jednotlivých politických stran (Poslanecký klub České strany sociálně demokratické, Poslanecký klub Občanské demokratické strany, Poslanecký klub TOP 09 a Starostové, Poslanecký klub Komunistické strany Čech a Moravy, Poslanecký klub Věci veřejné a klub Nezařazených), výbory (Hospodářský výbor, Kontrolní výbor, Mandátový a imunitní výbor, Organizační výbor, Petiční výbor, Rozpočtový výbor, Ústavně právní výbor, Volební výbor, Výbor pro bezpečnost, Výbor pro evropské záležitosti, Výbor pro obranu, Výbor pro sociální politiku, Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu, Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj, Výbor pro zdravotnictví, Výbor pro životní prostředí, Zahraniční výbor a Zemědělský výbor), komise (Stálá komise pro kontrolu činnosti Bezpečnostní informační služby, Stálá komise pro kontrolu činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů, Stálá komise pro kontrolu činnosti Národního bezpečnostního úřadu, Stálá komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství, Stálá komise pro kontrolu použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, použití sledování osob a věcí a rušení provozu elektronických komunikací, Stálá komise pro práci Kanceláře Poslanecké sněmovny, Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti a Volební komise) a delegace (Stálá delegace do Meziparlamentní unie, Stálá delegace do Parlamentního shromáždění NATO, Stálá delegace do Parlamentního shromáždění Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Stálá delegace do Parlamentního shromáždění

80 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

81 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html#_1

Rady Evropy a Stálá delegace do Středoevropské iniciativy).⁸² Poslanecká sněmovna také může zřídit vyšetřovací komisi ve věci veřejného zájmu.⁸³

Poslanecká sněmovna může být na rozdíl od Senátu rozpuštěna. „Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky, jestliže:

- 1) Poslanecká sněmovna nevyslovila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,
- 2) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,
- 3) Zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,
- 4) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi,
- 5) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.“⁸⁴

Pokud dojde k rozpuštění sněmovny, pak některá její práva a povinnosti přechází na Senát. „Dojde-li k rozpuštění Poslanecké sněmovny, přísluší Senátu přijímat zákonná opatření ve věcech, které nesnesou odkladu a vyžadovaly by jinak přijetí zákona. Senátu však nepřísluší přijímat zákonné opatření ve věcech Ústavy, státního rozpočtu, státního závěrečného účtu, volebního zákona a mezinárodních

82 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Poslanci a orgány. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=182>

83 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 255.

84 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. Str. 95 – 96.

smluv podle čl. 10.⁸⁵ Zákonná opatření navrhuje Senátu vláda a po podpisu předsedy Senátu, prezidenta republiky a předsedy vlády jsou vyhlášena jako zákony, nicméně musí být schválena na prvním zasedání Poslanecké sněmovny, jinak pozbývají platnosti.⁸⁶ Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky je poměrně stabilní. V roce 1998 proběhly předčasné volby (2 roky před skončením funkčního období). Došlo k tomu na základě zvláštního ústavního zákona o mimořádném zkrácení funkčního období Poslanecké sněmovny.⁸⁷ K historicky prvnímu rozpuštění sněmovny v České republice došlo v roce 2013 po pádu vlády Petra Nečase.

Zasedání Poslanecké sněmovny jsou stálá, svolává je prezident republiky a mohou být usnesením přerušena. Zasedání Poslanecké sněmovny se může zúčastnit prezident republiky, členové vlády a další osoby, které mají oprávnění zúčastnit se schůze Sněmovny a jejích orgánů ze zákona.⁸⁸ Schůze Poslanecké sněmovny jsou veřejné, ale veřejnost může být vyloučena za podmínek, které stanoví zákon.⁸⁹

85 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

86 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

87 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 255.

88 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

89 „(1) Schůze Sněmovny je zpravidla veřejná. Na návrh vlády nebo poslance se může Sněmovna usnést, že schůze nebo její část je neveřejná, zejména jsou-li na pořad schůze zařazeny utajované otázky související s obranou nebo bezpečností státu nebo jiné závažné utajované skutečnosti. Projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu, návrhu státního závěrečného účtu, návrhů daňových zákonů a návrhů zákonů o poplatcích je vždy veřejné.

(2) Schůze Sněmovny nebo její části, která byla prohlášena za neveřejnou, se mohou kromě poslanců zúčastnit prezident republiky a členové vlády; jiné osoby se mohou takové schůze zúčastnit nebo být přítomny v jednacím sále anebo na místech vyhrazených pro hosty, veřejnost a zástupce sdělovacích prostředků jen se souhlasem Sněmovny. O účasti a přítomnosti jiných osob na schůzi rozhodne Sněmovna hlasováním bez rozpravy.“ - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html#_1

Pokud dojde ke společné schůzi obou komor Parlamentu, pak tuto schůzi vede předseda Poslanecké sněmovny a jednání se řídí sněmovním jednacím řádem.⁹⁰

Jednací řád poslanecké sněmovny konkretizuje její působnost a funkce v tomto znění: „Do působnosti Sněmovny patří zejména

- 1) projednávat návrhy zákonů a vyslovovat s nimi souhlas,
- 2) schvalovat společně se Senátem volební zákon, zákon o zásadách jednání a styku obou komor Parlamentu mezi sebou, jakož i navenek a zákon o jednacím řádu Senátu,
- 3) usnášet se o zákonu o státním rozpočtu,
- 4) usnášet se o návrhu státního závěrečného účtu,
- 5) schvalovat zákonná opatření Senátu,
- 6) projednávat mezinárodní smlouvy vyžadující souhlas Parlamentu a vyslovovat s nimi souhlas,
- 7) usnášet se společně se Senátem na vyhlášení válečného stavu,
- 8) vyslovovat společně se Senátem souhlas s pobytem cizích vojsk na území České republiky,
- 9) vyslovovat společně se Senátem souhlas s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky,
- 10) usnášet se společně se Senátem, že prezident republiky nemůže ze závažných důvodů vykonávat svůj úřad,
- 11) kontrolovat činnost vlády, jednat o důvěře vládě a usnášet se na vyslovení nedůvěry vládě,

⁹⁰ *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 101.

- 12) projednávat odpovědi vlády a jejích členů na písemné interpelace poslanců zařazené na pořad schůze Sněmovny,
- 13) navrhopvat prezidentu republiky jmenování a odvolání prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- 14) volit a odvolávat členy Nejvyššího kontrolního úřadu,
- 15) volit a odvolávat předsedu a místopředsedy Sněmovny a stanovit počet místopředsedů,
- 16) zřizovat výbory a stanovit počet jejich členů,
- 17) zřizovat komise a stanovit počet jejich členů,
- 18) zřizovat vyšetřovací komise a stanovit počet jejich členů,
- 19) potvrzovat předsedy výborů v jejich funkci po zvolení výborem,
- 20) v případě nezvolení předsedy výboru výborem volit předsedu výboru a navrhopvat výboru volbu nového předsedy,
- 21) vyslovovat souhlas s trestním stíháním poslance,
- 22) rozhodovat o odvolání poslance proti rozhodnutí v disciplinárním řízení (§ 16) a o odvolání poslance proti rozhodnutí předsedy Sněmovny o uložení pořádkového opatření (§ 19 odst. 2),
- 23) navrhopvat rozpočet Sněmovny a rozpočet Senátu,
- 24) schvalovat pravidla hospodaření poslaneckých klubů s příspěvkem podle § 78 odst. 2 a 4, z) usnášet se o vyjádřeních k návrhům aktů a dokumentů Evropské unie.
- 25) schvalovat na návrh vlády úplatné nabývání aktiv Českou konsolidační agenturou v případě, že úplata za převody těchto aktiv přesáhne v jednom kalendářním roce 1 mld. Kč.

Sněmovna vykonává i další působnost, stanoví-li tak zákon.⁹¹

Poslanecká sněmovna je schopná se usnášet, pokud je přítomna alespoň jedna třetina všech poslanců (67). K přijetí usnesení je pak třeba souhlas nadpoloviční většiny (34) přítomných senátorů, Ústava ale předkládá konkrétní příklady, kde je tomu jinak.⁹² „K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů. K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.“⁹³

Poslanecké sněmovně se tedy podávají návrhy zákonů. Tento návrh může podat poslanec či skupina poslanců, senát (pouze jako celek, nikoliv jednotlivci), vláda a zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.⁹⁴ Pokud Poslanecká sněmovna návrh zákona schválí, pak jej postoupí Senátu. Pokud Senát návrh zákona zamítne, Poslanecká sněmovna hlasuje znovu a pokud je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců, pak je zákon přijat.⁹⁵

91 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html#_1

92 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 102.

93 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

94 NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7. Str 80.

95 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 107-109.

Senát

Horní komora Parlamentu České republiky – Senát – je tvořena senátory v počtu 81, s maximálním funkčním obdobím na dobu šesti let, ale volena je vždy jedna třetina, tedy 27 senátorů, každé dva roky. V prvních volbách roku 1996 byla zvolena celá komora najednou a někteří senátoři tak byli zvoleni jen na 2 či 4 roky.⁹⁶

Senát sídlí v historické budově Valdštejnského paláce, to je jeho hlavní budova. Mezi další sídla patří Valdštejnská jízdárna, Kolovratský palác a Malý Fürstenberský palác.⁹⁷

„Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva,⁹⁸ podle zásady většinového systému.“⁹⁹ Aktivní volební právo má každý občan České republiky staší 18 let, pasivní pak každý občan České republiky starší 40 let, který není zbaven způsobilosti k právním úkonům. Mandát senátora vzniká zvolením. Volby do Senátu „...se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí.“¹⁰⁰

Volby do Senátu probíhají v 81 obvodech, kdy v každém obvodě je zvolen jeden kandidát. Podmínkou kandidatury je složení volební kauce ve výši 20 tisíc

96 *Listina základních práv a svobod*. 3. přepr. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 90.

97 Senát Parlamentu České republiky: Sídlo Senátu. [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/informace/z_historie/palace/index.php?ke_dni=11.4.2013&O=9

98 Volební právo: Všeobecné: volit mohou všichni občané bez ohledu na jejich pohlaví, jazyk, rasu, vzdělání, vyznání, politické přesvědčení, povolání, stav, majetek či třídu. Rovné: všechny hlasy mají stejnou hodnotu. Rovnost musí platit i pro rozdělování volebních okrsků. Tajné: Nikdo nesmí mít možnost zjistit, jak druhý hlasoval. Hlasovací lístky se upravují za plentou a odevzdávají v neoznačených obálkách do volebních urn. Přímé: sami voliči určují nositele mandátu, není zde žádný zprostředkující článek - ADAMOŤA, Karolína a Ladislav KŘÍŽKOVSKÝ. *Politologie*. Str. 229-230

99 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

100 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

korun. Pokud jeden kandidát získá v prvním kole nadpoloviční většinu hlasů, pak je tento kandidát zvolen senátorem pro daný obvod. Pokud žádný z kandidátů nezískal nadpoloviční většinu hlasů v prvním kole, pak se koná druhé kolo voleb, do kterého postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů, a z nich je ve druhém kole vybrán vítěz.¹⁰¹

Poslední volby do Senátu proběhly v roce 2012. První kolo se konalo 12. a 13. října, druhé kolo pak 19. a 20. října. Příští volby proběhnou v roce 2014. Volební účast v prvním kole byla 34,9%¹⁰² a ve druhém kole pak 18,6%.¹⁰³

Mandát senátora vzniká jeho zvolením, ale po zvolení musí senátor také složit slib (stejně znění jako slib poslance), což je nutná podmínka výkonu jeho funkce. Senátor se může svého mandátu vzdát prohlášením, nebo jeho mandát zaniká za stejných podmínek, jako zaniká mandát člena Poslanecké sněmovny.¹⁰⁴

Vnitřní struktura a organizace Senátu je konkretizována v jednacím řádu Senátu (zákon 107/1999 Sb.¹⁰⁵). Senát pak zřizuje vlastní výbory a komise a volí a odvolává předsedu a místopředsedu senátu. Předsedou Senátu je momentálně Milan Štěch, 1. místopředsedkyní je PaedDr. Alena Gajdůšková a místopředsedy jsou Mgr. Miluše Horská, MUDr. Přemysl Sobotka a Ing. Zdeněk Škromach.¹⁰⁶

101 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 106 – 108.

102 Volby: Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12.10. – 13.10.2012. -Volební účast v obvodech v 1. kole - [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/senat/se31?xjazyk=CZ&xdatum=20121012&xv=1>

103 Volby: Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 12.10. – 13.10.2012. -Volební účast v obvodech v 2. kole - [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/senat/se31?xjazyk=CZ&xdatum=20121012&xv=2>

104 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

105 Senát Parlamentu České republiky: Jednací řád Senátu. [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/informace/zakon106/zakony/zak107.php?ke_dni=6.6.2012&O=8

106 Senát Parlamentu České republiky. [online]. [cit. 2014-03-11]. Dostupné z: http://www.senat.cz/senat/index.php?ke_dni=6.6.2012&O=8

Pokud je senátor členem vlády, pak nemůže být předsedou či místopředsedou Senátu ani členem parlamentních výborů, vyšetřovací komise nebo jiných komisí. Senát (oproti Poslanecké sněmovně) nemůže zřídit vyšetřovací komisi ve věci veřejného zájmu.¹⁰⁷

Senát je rozdělen do jednotlivých senátorských klubů - senátoři se v nich sdružují podle stranické příslušnosti, členy mohou být maximálně jednoho klubu, ale přestupy jsou přístupné. K založení je třeba minimálně 5 senátorů. Každý klub volí svého předsedu. V současné době je v Senátu 5 klubů - Senátorský klub České strany sociálně demokratické, Senátorský klub Občanské demokratické strany, Klub pro obnovu demokracie - KDU-ČSL a nezávislí, Klub Starostové a Ostravak, Senátorský klub SPOZ+KSČM+Severočech.¹⁰⁸

Dále se Senát rozděluje na delegace, komise (Stálá komise Senátu pro krajaný žijící v zahraničí, Stálá komise Senátu pro ochranu soukromí, Stálá komise Senátu pro práci Kanceláře Senátu, Stálá komise Senátu pro rozvoj venkova, Stálá komise Senátu pro sdělovací prostředky, Stálá komise Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury a Volební komise) a výbory (Organizační výbor, Mandátový a imunitní výbor, Ústavně-právní výbor, Výbor pro hospodářství, zemědělství a dopravu, Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí, Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice, Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost, Výbor pro záležitosti Evropské unie, Výbor pro zdravotnictví a sociální politiku).¹⁰⁹

107 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 255.

108 Senát Parlamentu České republiky: Senátorské kluby. [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/organy/index.php?ke_dni=6.6.2012&O=8&par_1=K

109 Senát Parlamentu České republiky. [online]. [cit. 2014-04-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/senat/index.php?ke_dni=6.6.2012&O=8

Senát nemůže být rozpuštěn. Pokud dojde k rozpuštění Poslanecké sněmovny, pak Senát přejímá některé její pravomoci a povinnosti.¹¹⁰ Zasedání Senátu jsou stálá a schůze jsou veřejné, ale veřejnost může být ze schůze vyloučena za podmínek, které stanoví zákon.¹¹¹ Zúčastnit se schůze Senátu může i Prezident republiky, členové vlády a další významné osobnosti, pokud s tím Senát souhlasí. Zasedání a schůze řídí předseda či místopředseda Senátu.¹¹²

Senát je usnášeníschopný, pokud je přítomna alespoň jedna třetina všech senátorů a k přijetí usnesení je třeba nadpoloviční většina přítomných senátorů (pokud Ústava nestanoví jinak¹¹³). Jiné je to v situaci, když se jedná o ústavní zákon nebo jde o ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a. Pak je nutný souhlas třípětinové většiny přítomných senátorů.¹¹⁴

110 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

111 (1) Schůze Senátu je veřejná. Na návrh vlády nebo senátora se může Senát usnést, že schůze nebo její část je neveřejná, zejména jsou-li na pořad schůze zařazeny utajované otázky související s obranou nebo bezpečností státu nebo jiné závažné utajované skutečnosti. Projednávání návrhů zákonů a zákonných opatření Senátu je vždy veřejné.(2) Schůze Senátu nebo její části, která byla prohlášena za neveřejnou, se mohou kromě senátorů zúčastnit prezident republiky a členové vlády; jiné osoby se mohou takové schůze zúčastnit nebo být přítomny v jednací síle anebo na místech vyhrazených pro hosty, veřejnost a zástupce sdělovacích prostředků jen se souhlasem Senátu. O účasti a přítomnosti jiných osob na schůzi rozhodne Senát hlasováním bez rozpravy. Je-li schůze nebo její část neveřejná z důvodů projednávání utajované skutečnosti, musí mít jiné přítomné osoby oprávnění seznamovat se s utajovanými skutečnostmi podle zvláštního zákona. - Senát Parlamentu České republiky: Jednací řád Senátu. [online]. [cit. 2013-04-03]. Dostupné z: http://www.senat.cz/informace/zakon106/zakony/zak107.php?ke_dni=6.6.2012&O=8

112 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 256

113 (3) K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů. (4) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů. - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

114 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Senát jako celek může podávat návrhy zákonů a je součástí legislativního procesu. Tato činnost je pod kontrolou Ústavního soudu, jelikož může zrušit zákony či ustanovení, které jsou v rozporu s Ústavou. Rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány či osoby, tedy i pro parlament.¹¹⁵ Během legislativního procesu je návrh zákona, se kterým vyjádřila Poslanecká sněmovna souhlas, bezodkladně předán Senátu. Pokud Senát vyjádří vůli se tímto návrhem nezabývat, pak je tímto usnesením návrh zákona přijat. Dále může Senát návrh zákona schválit, zamítnout nebo vrátit Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy.¹¹⁶

Kritiky a polemiky o Senátu

Otázka, zda je výhodnější jednokomorový nebo dvoukomorový systém Parlamentu, se objevuje prakticky v době každých senátních voleb. Existují země, kde spolehlivě funguje jednokomorový systém (např. Švédsko, Estonsko, Chorvatsko, Maďarsko, Slovensko atd.), ale stejně tak existují i země, kde se osvědčil systém dvoukomorový (např. Francie, USA, Polsko, Rumunsko, Rusko, Slovinsko a další). Každá z těchto zemí by zajisté hájila právě svůj zvolený systém. Najít objektivní výhody či nevýhody je velmi složité.

Hlavním argumentem proti existenci Senátu je jeho vysoká finanční nákladnost. Dále také existuje názor, že Senát zpomaluje legislativní proces, že existence Senátu je pochybná, jelikož jeho rozhodnutí mohou být přehlasována Poslaneckou sněmovnou. A v neposlední řadě je možné také říci, že Senát, jako pojistka ústavního pořádku není potřeba, jelikož tuto funkci plní prezident republiky.¹¹⁷ Během průzkumu veřejného mínění v roce 2012 vyšlo najevo, že 65,8% Čechů si myslí, že je Senát zbytečná instituce. A dokonce 61,8%

115 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 258

116 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 259

117 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 223

dotazovaných uvedlo, že Senát by měl být zrušen po zavedení přímé volby prezidenta, kdy bude Senátu odejmuta jedna z nejdůležitějších pravomocí.¹¹⁸

Zastánci Senátu si jsou vědomi vysokých nákladů na Senát, nicméně věří, že Senát funguje jako zabezpečení ústavního pořádku a jeho neexistence by mohla být mnohem dražší. Senát také funguje jako legislativní „filtr“ a proto dojde díky němu ke zkvalitnění legislativního procesu. Senát také zabraňuje prudkým změnám směru zákonodárné činnosti a zachovává jeho kontinuitu a také vykonává zákonodárnou činnost v době, kdy je rozpuštěna Poslanecká sněmovna (viz události v létě 2013, kdy právě byla Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky rozpuštěna). A také platí, že při přijímání ústavních zákonů a mezinárodních smluv je rozhodnutí Senátu nezvratitelné.¹¹⁹

Publicista a politolog Jiří Pehe již v roce 2007 předvídal, že Senát je potřeba podpořit a to například rozšířením jeho funkcí.¹²⁰ Nicméně se v roce 2012 stal pravý opak, když byla zavedena přímá volba prezidenta, a tedy otázka zrušení Senátu je právě dnes aktuálnější než kdy jindy.

2.1.2. Moc výkonná

Orgány moci výkonné se také nazývají exekutivou, nebo mocí správní či administrativní. Jejimi nositeli jsou vláda, kabinet či výkonná rada v čele státního aparátu a hlava státu. Jelikož je moc výkonná nejsilnější a nejdynamičtější, pak je právě na dalších částech státní moci (na moci zákonodárné a soudní), aby

118 Naše peníze: ekonomické zpravodajství - Češi chtějí zrušit Senát. [online]. [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.nasepenize.cz/cesi-chteji-zrusit-senat-10332>

119 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 223

120 Pehe: Ach ten Senát!. [online]. [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/Members/redaktor/ach-ten-senat>

exekutivní moc kontrolovala. Další možnou kontrolou výkonné moci jsou média a veřejné mínění.¹²¹

„Výkonná moc v ČR je v duchu republikánského parlamentarismu rozdělena mezi prezidenta republiky, vládu, jednotlivá ministerstva a jiné správní úřady, stejně jako i státní zastupitelství.“¹²² Moc výkonná je v českém ústavním pořádku zakotvena v Ústavě v Hlavě třetí, která obsahuje články 54 až 80. První část se věnuje prezidentovi státu a druhá část vládě.¹²³ „Třetí hl. Ústavy je složena ze dvou částí. První se zabývá prezidentem republiky, definuje jeho funkci, způsob volby, pravomoci, které vykonává samostatně a které vyžadují spolupodpis premiéra aj. Druhá část řeší postavení vlády, její složení, způsob ustanovování, vztah k PS, normotvornou pravomoc vlády a ministerstev, státní zastupitelství aj.“¹²⁴

Hlavní funkce moci výkonné jsou v těchto oblastech: administrativa (řízení správního aparátu, uskutečňování vládní politiky, provádění zákonů atd.), zahraniční a diplomatická oblast (sjednávání mezinárodních smluv, zahraniční politika a jiné), vojenská oblast (řízení ozbrojených sil a organizace obrany), legislativa (zákonodárná iniciativa, právo vyjadřovat se k návrhům zákonů, právo suspenzivního veta), soudnictví (jmenování soudců, vyhlášení milostí a amnestie), veřejné žaloby (státní zastupitelství - prokuratura - zahajuje trestní stíhání).¹²⁵

V následující části práce bude popsána pouze vláda, postavení prezidenta bude věnována samostatná kapitola.

121 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 224 - 225.

122 *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Editor Michal Kubát. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 432 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3292-0. Str. 98

123 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

124 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 114.

125 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 225.

Vláda

Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci, je odpovědná Poslanecké sněmovně a skládá se z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.¹²⁶ Člen vlády skládá do rukou prezidenta republiky slib.¹²⁷ Vláda je tedy orgán kolektivní. K usnesení vlády je třeba nadpoloviční většina všech jejích členů. „...usnesení vlády není podzákoný normativní akt, ale toliko interní normativní instrukce, která není pramenem českého práva a zavazuje pouze vládu (členy vlády). Přesto externí dopad interních normativních instrukcí vlády (usnesení vlády) je značný a dalekosáhlý.“¹²⁸ Sídlem Vlády České republiky je Strakova akademie v Praze.¹²⁹

Poslanecká sněmovna může vyjádřit nedůvěru vládě, pokud tento návrh podpoří minimálně 50 poslanců. Pokud je vládě vyslovena nedůvěra, pak vláda podá demisi.¹³⁰ Demisi podává předseda vlády do rukou prezidenta republiky. Prezident republiky odvolá vládu, která měla podat demisi, ale neučinila tak.¹³¹

Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověří je řízením ministerstev. Vláda pak musí nejpozději do třiceti dnů předstoupit před Poslaneckou sněmovnu a požádat ji o vyslovení důvěry. Pokud důvěru nezíská, pak je stejným způsobem sestavena vláda nová. Pokud ani tato vláda nezíská důvěru, pak prezident navrhne předsedu vlády na návrh předsedy

126 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

127 "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život. Slibuji na svou čest, že budu zastávat svůj úřad svědomitě a nezneužiji svého postavení." - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

128 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. Str. 95 – 96.

129 Vláda České republiky: Strakova akademie. [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/urad-vlady/strakova-akademie/navstivte-strakovu-akademii-21411/>

130 *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Editor Michal Kubát. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 432 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3292-0. Str 98

131 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Poslanecké sněmovny.¹³² Předseda vlády řídí schůze vlády a organizuje její činnost. Jejím jménem také vystupuje.¹³³ V současnosti je předsedou vlády Mgr. Bohuslav Sobotka (ČSSD) a místopředsedy vlády jsou MVDr. Pavel Bělobrádek, Ph.D. (KDU-ČSL) a Ing. Andrej Babiš (ANO 2011).¹³⁴

„Předseda vlády se nachází v relativně silném postavení, které spočívá především v tom, že:

- 1) navrhuje ostatní členy vlády ke jmenování prezidentem
- 2) navrhuje jejich odvolání
- 3) ostatní členové vlády podávají demisi jeho prostřednictvím
- 4) kontraskribuje nařízení vlády
- 5) má dominantní postavení v poradním orgánu vlády pro oblast bezpečnosti státu Bezpečnostní radě státu
- 6) nese širší politickou odpovědnost za chod celé exekutivy.“¹³⁵

Vláda je tvořena ministerstvy. „ (1) Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem. (2) Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon. (3) Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.“¹³⁶

132 *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Editor Michal Kubát. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 432 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3292-0. Str 98

133 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

134 Naši politici: Vláda ČR. [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/institute/vlada-cr>

135 *Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy*. 1. vyd. Editor Michal Kubát. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 432 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3292-0. Str 98

136 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Počet ministerstev se může měnit - v současné době je v ČR zřízeno celkem 15 ministerstev, jejichž vedením jsou pověřeni tito ministři:¹³⁷

- a) Ministerstvo životního prostředí - Mgr. Richard Brabec (ANO 2011)
- b) Ministerstvo financí - Ing. Andrej Babiš (ANO 2011)
- c) Ministerstvo pro místní rozvoj - Mgr. et. Mgr. Věra Jourová (ANO 2011)
- d) Ministerstvo práce a sociálních věcí – Mgr. Michaela Marksová-Tominová (ČSSD)
- e) Ministerstvo vnitra - Milan Chovanec (ČSSD)
- f) Ministerstvo pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu- Mgr. Jiří Dienstbier (ČSSD)
- g) Ministerstvo zahraničních věcí - PhDr. Lubomír Zaorálek (ČSSD)
- h) Ministerstvo obrany - MgA. Martin Stropnický
- i) Ministerstvo průmyslu a obchodu – Ing. Jan Mládek, CSc. (ČSSD)
- j) Ministerstvo zdravotnictví - MUDr. Svatopluk Němeček, MBA (ČSSD)
- k) Ministerstvo spravedlnosti - prof. JUDr. Helena Válková, CSc.
- l) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy - PhDr. Marcel Chládek, MBA (ČSSD)
- m) Ministerstvo dopravy - Ing. Antonín Prachař (ANO 2011)

¹³⁷ V závorce je uvedena politická strana, již jsou členem. Pokud není žádná strana uvedena, pak se jedná o nestranické politiky.

n) Ministerstvo zemědělství - Ing. Marian Jurečka (KDU-ČSL)

o) Ministerstvo kultury - Mgr. Daniel Herman (KDU-ČSL)¹³⁸

Ve vládě České republiky může být také zastoupen jeden nebo i více tzv. ministrů bez portfeje - tedy ministr, který neřídí žádné ministerstvo.¹³⁹

2.1.3. Moc soudní

„Soudy jsou mocensky nejslabší, ale zato klíčovou složkou systému oddělení moci. Fungují jako brzdny či vyvažovací mechanismus nejen vůči vládním a administrativním orgánům, ale ve většině zemí i vůči parlamentu. Jejich hlavním úkolem je výklad neboli interpretace právních norem, hodnot a principů, a tím se stávají nejdůležitějším ochráncem právního a ústavního státu, zejména pokud jde o ochranu individuálních a menšinových práv a svobod.“¹⁴⁰

Moci soudní - jurisdikci - se v Ústavě věnuje Hlava čtvrtá. V první části je zmiňován požadavek na nezávislost a nestrannost všech soudů. Poté je Hlava čtvrtá rozdělena na dvě části - první se věnuje Ústavnímu soudu, druhá se věnuje obecnému soudnictví - tzv. interní dělba moci soudní.¹⁴¹

„Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy. Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat. Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon. Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce

138 Vláda České republiky: Ministerstva. [online]. [cit. 2013-04-14]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>

139 Naši politici: Vláda ČR. [online]. [cit. 2014-01-14]. Dostupné z: <http://www.nasipoliticci.cz/cs/institute/vlada-cr>

140 DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4. Str. 228.

141 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 135.

neslučitelný.¹⁴² Požadavek na nezávislost soudů znamená, že soudci nesmí být ovlivňováni vnějšími zásahy (veřejné mínění, politické strany, různé státní orgány). Nestrannost soudů pak znamená, že soudce nesmí mít vztah ani k jedné straně sporu, aby bylo možné soudit každý spor objektivně. Inkompatibilita funkce soudce s jinými veřejnými funkcemi je nezbytná. Pokud je tedy soudce zvolen např. členem parlamentu či ministrem, přestává být nadále soudcem.¹⁴³

Ústavní soud

Ústavní soud je v Ústavě charakterizován jako soudní orgán ochrany ústavnosti. Skládá se z 15 soudců, kteří jsou prezidentem republiky jmenováni (se souhlasem Senátu) do funkce na 10 let. Sídlo Ústavního soudu se nachází v Brně a i to je další z důkazů (ačkoliv jen geografický) oddělení od moci zákonodárné a výkonné (jejichž sídla se nachází v Praze).¹⁴⁴

„Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.“¹⁴⁵ Ústavních soudců je v současnosti 16 a jsou to: JUDr. Pavel Rychetský (předseda), JUDr. Milada Tomková (místopředsedkyně), Prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc., Univ. Priv. Prof. (místopředseda), prof. JUDr. Jan Musil CSc., JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, doc. JUDr. Michaela Židlická Dr., JUDr. Ivana Janů, JUDr. Vlasta Formánková, JUDr. Vladimír Kůrka, Prof. JUDr., Jan Filip, CSc., Prof. JUDr. Vladimír Sládeček, DrSc., JUDr. Ludvík David, CSc., JUDr. Kateřina Šimáčková, Ph.D., JUDr. Radovan Suchánek, Ph.D., JUDr. Ing. Jiří Zemánek, CSc., JUDr.

142 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

143 NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7. Str. 93.

144 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 279.

145 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Mgr. Ivo Pospíšil, Ph.D.¹⁴⁶ Po jmenování musí soudce složit slib¹⁴⁷ do rukou prezidenta republiky, pokud tak neučiní, nebo učiní s výhradami, pak je na něj pohlíženo, jako by nebyl jmenován.¹⁴⁸

Na soudce Ústavního soudu se vztahuje imunita - jsou v zásadě neodvolatelní a trestně stíhaní mohou být pouze se souhlasem Senátu. „Soudce Ústavního soudu lze zadržet jen, byl-li dopaden při spáchání trestného činu, anebo bezprostředně poté...Soudce Ústavního soudu má právo odepřít svědectví o skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své funkce, a to i poté, kdy přestal být soudcem Ústavního soudu.“¹⁴⁹ Nicméně se na soudce vztahuje kárné řízení. Pokud se během tohoto řízení zjistí, že se soudce dopustil takového jednání, které odporuje postavení ústavního soudce, pak může plénum za přítomnosti minimálně 12 soudců rozhodnout o zaniknutí jeho funkce - k přijetí je třeba minimálně devíti hlasů.¹⁵⁰

„Ústavní soud rozhoduje:

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,

146 Ústavní soud: Současní funkcionáři a soudci. [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné z: <http://www.concourt.cz/clanek/687>

147 "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně." - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

148 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

149 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

150 *Listina základních práv a svobod*. 3. přep. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8. Str. 140.

- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.“

Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.¹⁵¹

151 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Obecné soudy

„Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.“¹⁵² Obecnému soudnictví se věnuje Ústava v člancích 90 až 96 a také zákon o soudech a soudcích č.6/2002 Sb, který říká, že:

„Soudy:

- 1) projednávají a rozhodují spory a jiné věci patřící do jejich pravomoci podle zákonů o občanském soudním řízení,
- 2) projednávají a rozhodují trestní věci patřící do jejich pravomoci podle zákonů o trestním řízení,
- 3) rozhodují v dalších případech stanovených zákonem nebo mezinárodní smlouvou, s níž vyslovil souhlas Parlament, jíž je Česká republika vázána a která byla vyhlášena.“¹⁵³

Obecné soudnictví České republiky je tvořeno čtyřstupňovou soustavou soudů. Na vrcholu soudní soustavy je Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud (oba se sídlem v Brně), dále je pak Vrchní soud v Praze a Vrchní soud v Olomouci, následují Krajské soudy a Okresní soudy (dohromady 86). Jejich působnost a organizaci určuje zákon.¹⁵⁴

„Nejvyšší soud se sídlem v Brně je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů v občanském soudním řízení a v trestním řízení s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud ČR a Nejvyšší správní soud

152 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

153 Nejvyšší správní soud: Zákon 6/2002 Sb. [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/zakony/6_2002.pdf

154 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 286 - 287

ČR.¹⁵⁵ Nejvyšší soud se skládá z předsedy (JUDr. Iva Brožová) a místopředsedy (JUDr. Roman Fiala), kteří jsou jmenováni prezidentem republiky, předsedů kolegií, předsedů senátů a dalších soudců.¹⁵⁶

Nejvyšší správní soud rozhoduje o kasačních stížnostech proti rozhodnutí soudů ve věcech správního soudnictví. Dále rozhoduje o některých záležitostech voleb, politických stran a hnutí.¹⁵⁷ Jeho sídlo se nachází v Brně. Předseda Nejvyššího správního soudu je JUDr. Josef Baxa, místopředseda JUDr. Michal Mazanec.¹⁵⁸

Vrchní soudy (v počtu 2) a Krajské soudy (celkem 8) jsou zejména odvolacími instancemi vůči nižším soudům. Okresní soudy (dohromady 86) rozhodují jako soudy první instance většinu všech sporů občanskoprávních a rozhodují i v záležitostech trestních.¹⁵⁹

Zákon o soudech a soudcích též říká, že: „Před soudem jsou si všichni rovni. Každý se může domáhat ochrany svých práv před soudem zákonem stanoveným způsobem. Každý má právo, aby jeho věc byla soudem projednána a rozhodnuta bez zbytečných průtahů.“¹⁶⁰ Soudcem obecného soudnictví se může stát každý bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání a do funkce je

155 Nejvyšší soud: Vedení NS. [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/ONEjvyssimsoudu~Obecneinformace?Open&area=O%20Nejvy%C5%A1%C5%A1%C3%ADm%20soudu&grp=Obecn%C3%A9%20informace&lng=

156 Nejvyšší soud: Obecné informace. [online]. [cit. 2014-04-05]. http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/Edit/ONEjvyssimsoudu~VedeniNS?Open&area=O%20Nejvy%C5%A1%C5%A1%C3%ADm%20soudu&grp=Veden%C3%AD%20NS&lng=

157 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 287 – 288.

158 Nejvyšší správní soud: Funkcionáři Nejvyššího správního soudu. [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Funkcionari-Nejvyssiho-spravniho-soudu/art/17?menu=282>

159 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 287.

160 Nejvyšší správní soud: Zákon 6/2002 Sb. [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: http://www.nssoud.cz/zakony/6_2002.pdf

jmenován prezidentem republiky bez časového omezení. Funkce se ujímá složením slibu. Soudci rozhodují obvykle samostatně, ale zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu, nebo kdy se na rozhodování budou podílet další občané.¹⁶¹

Mimo soudů patří do justice také státní zastupitelství (ačkoliv je v Ústavě zmiňováno ve výkonné moci), notáři a soudní exekutoři.¹⁶²

2.2. Francie

Jak již bylo řečeno výše, rozdělení státní moci na exekutivu, legislativu a jurisdikci není v Ústavě Francouzské republiky doslovně zmíněno. Nicméně i tak se tímto principem ústavní pořádek Francie řídí. Zákonodárné moci se věnuje Ústava v Hlavě čtvrté (O Parlamentu) a v Hlavě páté (Vztahy mezi Parlamentem a vládou), výkonné moci se věnuje Hlava druhá (Prezident republiky) a Hlava třetí (Vláda) a samozřejmě Hlava pátá. Moci soudní se pak věnuje Hlava sedmá (Ústavní rada), osmá (Moc soudní), devátá (Nejvyšší soud), a část Hlavy jedenácté (Ochránce práv).¹⁶³

Detailněji se fungování jednotlivých orgánů státní moci věnují také tzv. organické zákony. „...Organické zákony jsou určeny k objasnění fungování státní moci. Organické zákony tedy představují zvláštní kategorii zákonů, které jsou nad běžnými zákony, ale pod ústavními zákony. To vysvětluje, proč musí být nastaveny přísnější podmínky pro jejich přijetí.“¹⁶⁴

161 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

162 VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 288.

163 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

164 „...les lois organiques ont pour objet de préciser le fonctionnement des pouvoirs publics. Les lois organiques constituent donc une catégorie particulière de lois, au-dessus des lois simples et en dessous des lois constitutionnelles. Ceci explique pourquoi des conditions plus strictes doivent être réunies pour leur adoption.“ - Vie publique: au coeur du débat public - Les procédures législatives

„Organický zákon stanovuje dobu trvání funkčního období členů každé z komor parlamentu, počet jejich členů, jejich náhrady, způsobilost a systém nezpůsobilosti a neslučitelnosti. Zákon také specifikuje podmínky, za kterých jsou voleni noví členové v případě neobsazenosti, výměny poslanců nebo senátorů, aby byly komory úplně nebo částečně obnoveny...“¹⁶⁵

2.2.1. Moc zákonodárná

Legislativa ve Francii přísluší Parlamentu. „Parlament Páté republiky prezentuje bikamerální charakter. Tato dvoukomorovost je stabilním elementem francouzské ústavní historie od roku 1795.“¹⁶⁶ Výjimkou, kdy legislativa nebyla opřena o dvoukomorový systém, byly od Francouzské revoluce první dvě republiky utvořené v letech 1793 a 1848.¹⁶⁷ Parlament je tedy složen ze Senátu (Le Sénat - Horní komora) a Národního shromáždění (L'Assemblée nationale - Dolní komora).

Obě komory Parlamentu se od sebe liší svou funkcí, délkou funkčního období, způsobem volby i počtem členů. „Parlament schvaluje zákony, kontroluje činnost vlády a posuzuje veřejnou politiku.“¹⁶⁸ Má tedy hned několik funkcí –

spéciales. [online]. [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/approfondissements/procedures-legislatives-speciales.html>

165 „Une loi organique fixe la durée des pouvoirs de chaque assemblée, le nombre de ses membres, leur indemnité, les conditions d'éligibilité, le régime des inéligibilités et des incompatibilités. Elle fixe également les conditions dans lesquelles sont élus les personnes appelées à assurer, en cas de vacance du siège, le remplacement des députés ou des sénateurs jusqu'au renouvellement général ou partiel de l'assemblée à laquelle ils appartenaient ou leur remplacement temporaire en cas d'acceptation par eux de fonctions gouvernementales. - Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

166 „Le Parlement sous la Ve République, présente un caractère bicaméral. Ce bicamérisme est un élément stable de l'histoire constitutionnelle française depuis 1795." - ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. Paris: Ellipses, 2009. str. 74.

167 VITAL-DURAND, Emmanuel. *Mémento des institutions politiques françaises*. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6. Str. 53

168 „Le Parlement vote la loi. Il contrôle l'action du Gouvernement. Il évalue les politiques publiques.“ - Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

legislativní (zákonodárná iniciativa), finanční (volba státního rozpočtu a finančních zákonů), kontrolní (kontrola výkonné moci).¹⁶⁹

„Parlament schvaluje:

- a) Běžné zákony
- b) Ústavní zákony, které zahrnují revizi Ústavy
- c) Organické zákony, které určují fungování veřejné moci
- d) Finanční zákony, které určují zdroje a výdaje státu po dobu jednoho roku
- e) Zákony o financování sociálního zabezpečení
- f) Programovací zákony, které určují cíle veřejné politiky (např. vzdělávání) po dobu několika let
- g) Zákony o zmocnění k ratifikaci nejvýznamnějších mezinárodních smluv¹⁷⁰

Při schvalování běžných zákonů dochází k procesu, který má v podstatě tři fáze – podání navrhovaného textu, posouzení ze strany parlamentu a následné vyhlášení prezidentem republiky. Návrh zákona je projednáván nejdříve v příslušné komisi dané komory a poté před samotnou komorou. Nezáleží na tom, ve které z komor parlamentu je návrh podán, pokud je v této komoře odhlasován, pak je návrh zákona ve stejném znění přeposlán do komory druhé a i zde musí být schválen. Pokud není návrh schválen v jedné komoře, putuje jeho návrh zpět

169 VITAL-DURAND, Emmanuel. *Mémento des institutions politiques françaises*. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6. Str. 60-68.

170 „Le Parlement vote : – les lois "ordinaires", – les lois constitutionnelles, qui portent révision de la Constitution, – les lois organiques, qui précisent le fonctionnement des pouvoirs publics, – les lois de finances, qui fixent les ressources et les dépenses de l'État pour une année, – les lois de financement de la Sécurité sociale, – les lois de programmation, qui déterminent les objectifs d'une politique publique (par exemple, en matière d'éducation) pour une période couvrant plusieurs années, – les lois autorisant la ratification des traités internationaux les plus importants.“ - Vie publique: au coeur du débat public: Quels sont les pouvoirs du parlement. [online]. [cit. 2013-05-22]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/>

k první komoře k přepracování a proces se opakuje – této praxi se říká podle tkalcovského člunku „la navette“. Nicméně poslední slovo může být dáno vládou do rukou Národního shromáždění.¹⁷¹

Pro všechny členy parlamentu platí imunita - nikdo nemůže být trestně stíhán, vyšetřován, zatčen, nebo zadržen za své názory, výroky či hlasování, které učinil během výkonu své funkce. Stejně tak nikdo nemůže být zadržen, či zbaven svobody kvůli spáchání přestupku či trestného činu bez souhlasu úřadu, jehož je členem. Tento souhlas není vyžadován, pokud byl člen parlamentu přistižen přímo při spáchání trestného činu či přestupku, ani po vydání pravomocného rozsudku. Imunita se vztahuje jen na dobu, kdy členové parlamentu vykonávají svou funkci.¹⁷²

Mandát členů parlamentu je neslučitelný s dalšími funkcemi – funkce Prezidenta republiky, člena vlády, člena Evropského Parlamentu – a s více než jednou funkcí v radě (Ústavní, regionální, Generální, atd.).¹⁷³

Součástí obou komor jsou stálé orgány: předseda (le president), zákonodárné výbory stálé a speciální (les commissions législatives permanentes et spéciales), které se zabývají jednotlivými návrhy zákonů podle svého zaměření, a parlamentní skupiny (les groupes parlementaires), které se skládají z členů podle jejich politické příslušnosti.¹⁷⁴

„Od ústavní změny v roce 1995 koná parlament jedno zasedání ročně (od října do června); celkem zasedání každé sněmovny nesmí přesahovat 120 dní... Předseda vlády může po konzultaci s předsedou sněmovny rozhodnout o

171 PEROTTINO, Michel. *Francozský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 149 – 152.

172 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

173 Vie publique: au coeur du débat public - Un parlementaire peut il avoir plusieurs mandats? [online]. [cit. 2013-05-22]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/fonctionnement/parlement/depute-senateur/parlementaire-peut-il-avoir-plusieurs-mandats.html>

174 VITAL-DURAND, Emmanuel. *Mémento des institutions politiques françaises*. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6. Str. 55-57.

výjimečném prodloužení zasedání o několik dní... Kromě řádného zasedání sněmoven mohou být obě komory parlamentu mimořádně svolány na žádost prezidenta republiky, na žádost předsedy vlády nebo většiny poslanců, a to s náležitě vymezeným pořadem jednání.¹⁷⁵ Díky tomu jsou poslanci schopni vykonávat nepřetržitě svou funkci kontrolorů nad výkonnou mocí.¹⁷⁶

Schůze obou komor parlamentu jsou veřejné. Doslovné záznamy ze zasedání jsou uveřejněny v Úředním věstníku. Každá z komor může vést zasedání bez přítomnosti veřejnosti na žádost Prvního ministra (Předsedy vlády) nebo desetiny členů komory. Členové vlády se také mohou účastnit zasedání obou komor a mohou být vyslyšeni, pokud o to požádají. Při zasedání členové parlamentu hlasují sami za sebe. „Organický zákon“ může výjimečně povolit zmocněné hlasování.¹⁷⁷ „Pravidla hlasování v Národním shromáždění a v Senátu spadají do pravidel každého zasedání. Oficiálně není vyžadován žádný minimální počet přítomných členů (kvórum). Tento postup, kde je vyžadováno určité kvórum, je používán opravdu zřídka. Pokud toho není dosaženo, hlasování je odloženo na další zasedání.“¹⁷⁸

I'Assemblée nationale – Národní shromáždění

Národní shromáždění je dolní komorou parlamentu Francouzské republiky. Členové, jejichž počet nesmí přesáhnout 577, jsou voleni v přímých volbách. Zástupci Francouzů žijících mimo kontinentální území Francie jsou také

175 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 145 – 146.

176 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 87.

177 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

178 „Les modalités de vote relèvent du règlement de chaque assemblée. Elles n'exigent aucun nombre minimum de présents (quorum), sauf lorsque la procédure, rarement employée, de vérification du quorum est déclenchée. S'il n'est pas atteint, le vote est renvoyé à une prochaine séance.“ - Vie publique: au coeur du débat public - Comment fonctionnent l'Assemblée Nationale et le Sénat ?. [online]. [cit. 2013-10-10]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/fonctionnement/parlement/assemblee-nationale-senat/comment-votent-parlementaires.html>

zastoupení.¹⁷⁹ Sídlem Národního shromáždění je historická budova Bourbonského paláce v Paříži.¹⁸⁰ Národní shromáždění má v podstatě dvě hlavní funkce: legislativní (vytváření zákonů) a kontrolní (kontrola nad výkonnou mocí).¹⁸¹

Aktivní volební právo má každý, kdo má francouzskou národnost a je starší 18. let. Pasivní volební právo je limitováno minimálním věkem 23 let. Mandát člena Národního shromáždění trvá 5 let a je obnovitelný. Volební systém do Národního shromáždění není zmíněn v Ústavě, ale je specifikován organickým zákonem.¹⁸² „Voliči jsou vyzváni k výběru jednoho člena z řady kandidátů, kteří se prezentují jako jednotlivci. V prvním kole hlasování se považuje za zvoleného ten kandidát, který získá absolutní většinu odevzdaných hlasů. Pokud nikdo nedosáhne tohoto výsledku, pak se koná druhé kolo. Je pak prohlášen za zvoleného kandidáta s relativní většinou hlasů.“¹⁸³ „Každý člen je volen v obvodě, jehož hranice jsou pevně dané (též v rámci zámořských území) a určené volebním zákonem na základě demografických hranic. Tyto obvody by měly být srovnatelné počtem obyvatel pro splnění principu rovnosti před hlasovacím zákonem. Existuje 577 volebních obvodů, z nichž 11 náleží (dle vyhlášky č. 2009-935 ze dne 29. července 2009) Francouzům žijícím v zahraničí.“¹⁸⁴

179 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

180 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 75.

181 VITAL-DURAND, Emmanuel. *Mémento des institutions politiques françaises*. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6. Str. 53.

182 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 75.

183 „ Les électeurs sont appelés à choisir un député parmi des candidats qui se présentent à titre individuel. Au premier tour de scrutin, est proclamé élu le candidat ayant obtenu la majorité absolue des suffrages exprimés. Si personne n'a atteint ce résultat, un second tour est organisé. Est alors proclamé élu le candidat ayant obtenu la majorité relative, c'est-à-dire le plus grand nombre de voix.“ – Assemblée nationale: Les modes de scrutin. [online]. [cit. 2013-05-22]. Dostupné z: http://www.assemblee-nationale.fr/histoire/suffrage_universel/modes_scrutin.asp

184 „Chaque député est élu dans une circonscription dont les limites sont fixées, à l'intérieur des départements et des collectivités d'Outre-mer, par le code électoral sur des bases démographiques : les circonscriptions doivent représenter un nombre comparable d'habitants afin de respecter le principe d'égalité devant le suffrage. On compte 577 circonscriptions dont onze, depuis l'ordonnance

Poslední volby do Národního shromáždění proběhly 10. června (první kolo) a 17. Června 2012 (druhé kolo) a ve volebních seznamech bylo zapsáno 93% občanů Francie. Celkově, i s nezapsanými voliči, vychází, že 20% obyvatel se voleb nezúčastnilo ani v jednom kole.¹⁸⁵ Nejvíce mandátů získali členové Socialistické strany (Parti Socialiste), dále pak členové Unie pro prezidentskou většinu (Union pour la majorité présidentielle) a další mandáty pak s velkým odstupem získali členové menších stran, hnutí i nezávislí kandidáti.

Mandát členů poslanecké sněmovny trvá 5 let a je reprezentativní. „Jakýkoliv imperativní mandát je neplatný. Hlasovací právo členů parlamentu je osobní. Organický zákon může výjimečně schválit delegaci hlasu.“¹⁸⁶ Zvláštností tohoto mandátu je fakt, že pokud dojde k úmrtí člena, jmenování do vlády či na pozici poradce Ústavní rady, pak na jeho místo v Národním shromáždění nastupuje náhradník, který byl pro tuto situaci vybrán již před volbami samotným kandidátem či svou politickou stranou. Tímto způsobem tedy volič vybírá kandidáta i jeho náhradníka zároveň, což může volbu výrazně ovlivnit.¹⁸⁷

Národní shromáždění je strukturováno na jednotlivé orgány - kancelář (Le Bureau), předseda (Le Président), stálé komise/výbory (Les commissions permanentes), politické skupiny/kluby (les groupes politiques), kvestoři (Les questeurs), opozice a menšinové skupiny (La place des groupes d'oppositions et des

n° 2009-935 du 29 juillet 2009, concernant les Français établis à l'étranger.“ - Elections législatives: Les circonscriptions. [online]. [cit. 2013-05-22]. Dostupné z: <http://www.elections-legislatives.fr/circonscriptions.asp#!prettyPhoto>

185 Vie publique: au coeur du débat public - Elections: La participation électorale 2012. [online]. [cit. 2013-05-22]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/actualite/alaune/elections-participation-electorale-2012.html>

186 „Tout mandat impératif est nul. Le droit de vote des membres du Parlement est personnel. La loi organique peut autoriser exceptionnellement la délégation de vote. Dans ce cas, nul ne peut recevoir délégation de plus d'un mandat.“ - Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

187 PEROTTINO, Michel. *Francozský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 138-139.

groupes minoritaires).¹⁸⁸ Kancelář je výkonný orgán shromáždění a je dále rozdělen. „Místopředsedové zastupují předsedu – tudíž vedou sněmovní debaty, kvestoři mají v působnosti správu sněmovny a tajemníci kontrolují průběh hlasování. Výkonný orgán má také v působnosti například kontrolu právní neslučitelnosti přijatých usnesení.“¹⁸⁹ Při revizi Ústavy v roce 2008 byl stanoven maximální počet stálých výborů na osm - Výbor pro kulturní záležitosti a vzdělávání, Výbor pro hospodářské záležitosti, Výbor pro zahraniční záležitosti, Výbor pro sociální záležitosti, Výbor národní obrany a ozbrojených sil, Výbor pro udržitelný rozvoj a plánování, Výbor pro finance a všeobecnou hospodářskou a rozpočtovou kontrolu, Výbor pro ústavní zákony, právní a všeobecnou správu republiky.¹⁹⁰

Předseda Národního shromáždění (le président) je velmi důležitou postavou politického života – je možné říci, že je spolu s předsedou Senátu (po prezidentovi republiky a předsedovi vlády) nejvýznamnější a nejmocnější osobou v celém státě.¹⁹¹ Pro tuto funkci je jeden ze členů Národního shromáždění zvolen na celou dobu volebního období.¹⁹² Momentálně je tímto předsedou Claude Bartolone ze Socialistické strany (Parti Socialiste).¹⁹³

188 L'Assemblée nationale: Rôle et pouvoirs de l'Assemblée. [online]. [cit. 2013-07-31]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/index.asp>

189 PEROTTINO, Michel. *Francozský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 142.

190 „...commission des affaires culturelles et de l'éducation, commission des affaires économiques, commission des affaires étrangères, commission des affaires sociales, commission de la défense nationale et des forces armées, commission du développement durable et de l'aménagement du territoire, commission des finances, de l'économie générale et du contrôle budgétaire, commission des lois constitutionnelles, de la législation et de l'administration générale de la République... - L'Assemblée nationale: Fiche n° 24 : Les commissions permanentes. [online]. [cit. 2014-01-31]. Dostupné z: http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/fiches_synthese/septembre2012/fiche_24.asp

191 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 80.

192 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

193 L'Assemblée nationale: Le président. [online]. [cit. 2013-07-31]. Dostupné z: <http://presidence.assemblee-nationale.fr/le-president/biographie>

Rozpuštění Národního shromáždění je možné. Návrh na rozpuštění podává prezident po konzultaci s ministerským předsedou a předsedy obou komor parlamentu. K dalšímu rozpuštění nemůže dojít do jednoho roku. Nové volby se konají nejméně dvacet a nejvýše 40 dní od rozpuštění.¹⁹⁴ Od vzniku Páté republiky byla sněmovna rozpuštěna několikrát a to konkrétně v roce 1962, 1968, 1981, 1988 a naposledy v roce 1997.¹⁹⁵

Le Sénat - Senát

Senát je horní komorou Parlamentu Francouzské republiky. Počet členů Senátu nesmí přesáhnout 348 a jsou voleni nepřímým volebním systémem. Zástupci Francouzů žijících mimo kontinentální území Francie jsou také zastoupeni.¹⁹⁶ Senátním sídlem je Lucemburský palác v Paříži.¹⁹⁷ Hlavní funkcí Senátu je legislativní proces a kontrola vlády. „Senátoři prozkoumávají projekty zákonů, které jim předkládá vláda. Stejně tak mohou sami předkládat návrhy zákonů. Senátoři také kontrolují činnost vlády a ověřují, zda jsou zvolené zákony správně aplikovány.“¹⁹⁸

Senátorský mandát trvá 6 let a pasivní volební právo pro volby do Senátu je 24 let. Každé tři roky je obnovena polovina senátu. Senátoři jsou voleni více než 150 000 voliteli, které představují především městští, departementní a regionální zástupci. V každém volebním obvodu je volen jiný počet senátorů od jednoho (např.

194 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-05-25]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

195 Vie publique: au coeur du débat public - La dissolution de la chambre basse depuis la IIIe République. [online]. [cit. 2013-10-10]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/approfondissements/dissolution-chambre-basse-depuis-iii-republique.html>

196 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

197 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 76.

198 „Les sénateurs examinent les projets de loi que le Gouvernement leur soumet. Ils peuvent également déposer et examiner des propositions de loi. Les sénateurs contrôlent aussi l'action du Gouvernement et vérifient que les lois votées sont bien appliquées.“ - Le sénat: L'essentiel. [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: http://www.senat.fr/fileadmin/Fichiers/Images/evenement/brochure_essentiel_senat/Senat_essentiel.pdf

Lozère) až po dvanáct (Paříž). Podle počtu volených senátorů jsou voleni v dvoukolém většinovém hlasování (obvody se třemi a méně senátory) nebo volbou poměrného zastoupení (obvody se čtyřmi a více senátory).¹⁹⁹

Poslední volby do Senátu proběhly 25. září 2011 a týkaly se 170 senátorů v první části, což znamená volební obvody pro departementy podle daného pořádku od l'Indre-et-Loire až k Pyrénées-Orientales (celkem 37), departement Ile-de-France, čtyři zámořské departementy a regiony – DOM (Guadeloupe, Martinik, Réunion, Mayotte), jedno zámořské území – COM (Svatý Petr a Miquelon), Novou Kaledonii a šest volebních obvodů, které jsou určeny senátorům zastupujících francouzské státní příslušníky žijící v zahraničí.²⁰⁰

Vnitřní fungování a struktura Senátu je založena na stejných principech, jako fungování Národního shromáždění. Vedením je pověřen předseda (le president), jenž je volen většinovou volbou a je zvolen na dobu tří let. Spolu s předsedou Národního shromáždění je jednou z nejvýznamnějších postav politického života. Nicméně předseda Senátu zastává poněkud významnější funkci, jelikož může v některých případech zastupovat prezidenta republiky.²⁰¹ V současnosti je předsedou Senátu Jean-Pierre Bel (senátor pro L'Ariège, Midi-Pyrénées), který byl zvolen po posledních volbách 1. října 2011.²⁰²

Senát je rozdělen na jednotlivé orgány - kancelář, stálé a dočasné komise, politické skupiny nebo také kluby a opoziční a menšinové skupiny. Hlavním úkolem stálých komisí je příprava zákonodárné činnosti. Komise získá návrh zákona a projedná jeho znění, ke kterému se vyjádří a může také dodat

199 Le sénat: L'essentiel. [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: http://www.senat.fr/fileadmin/Fichiers/Images/evenement/brochure_essentiel_senat/Senat_essentiel.pdf

200 Le Sénat: Sénatoriales. [online]. [cit. 2013-10-16]. Dostupné z: http://www.senat.fr/senatoriales_2011.html

201 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 141.

202 Le Sénat: Les sénateurs. [online]. [cit. 2013-10-16]. Dostupné z: http://www.senat.fr/senateur/bel_jean_pierre98006p.html

pozměňovací návrhy. Poté je návrh zákona předán k plenárnímu zasedání i s vyjádřením dané komise. Speciální a dočasné komise mohou být zřízeny kvůli specifickému tématu projednávaného zákona (např. bioetika).²⁰³

Mezi stálé senátní výbory patří: Výbor pro kulturní záležitost, vzdělávání a komunikaci, Výbor pro hospodářské záležitosti, Výbor pro zahraniční záležitosti, národní obranu a ozbrojené síly, Výbor pro sociální záležitosti, Výbor pro udržitelný rozvoj, infrastrukturu a plánování, Výbor pro finance, Výbor pro ústavní zákony, legislativu, volební právo a obecnou správu a Výbor pro Evropské záležitosti.²⁰⁴

V současné době jsou v Senátu zastoupeny tyto politické skupiny: CRC (Komunistická skupina, republikáni a občané, 20 senátorů), Ekologická skupina (12 členů), RDSE (Evropské demokratické a sociální sjednocení, 18 členů), Socialisté (128 senátorů), UDI-UC (Unie demokratů a nezávislých, 32 senátorů), UMP (Unie pro lidové hnutí) 132, Neregistrovaní/Nezávislí (6 členů).²⁰⁵

„Senát je garantem stability státních institucí: na rozdíl od Národního shromáždění nemůže být rozpuštěn. Kromě toho, předseda Senátu (le président) je prozatímně pověřen jednáním v případě uvolnění místa Prezidenta republiky či při nějaké překážce, která vadí vykonávání funkce na tomto postu.“²⁰⁶

203 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 142 – 145.

204 Le sénat: L'essentiel. [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: http://www.senat.fr/fileadmin/Fichiers/Images/evenement/brochure_essentiel_senat/Senat_essentiel.pdf

205 Le sénat: Groupes politiques. [online]. [cit. 2013-10-16]. Dostupné z: <http://www.senat.fr/grp/index.html>

206 „Le Sénat est le garant de la stabilité des institutions : contrairement à l'Assemblée nationale, il ne peut être dissous. De plus, le Président du Sénat assure l'intérim en cas de vacance de la Présidence de la République ou d'empêchement. - Le sénat: L'essentiel. [online]. [cit. 2013-10-12]. Dostupné z: http://www.senat.fr/fileadmin/Fichiers/Images/evenement/brochure_essentiel_senat/Senat_essentiel.pdf

2.2.2. Moc výkonná

„Exekutiva provádí zákony a vede národní politiku. Za tímto účelem má určitou moc, díky které může vydávat nařízení a spravovat administrativu a ozbrojené síly. Může mít v rukou prostředky nátlaku vzhledem k moci zákonodárné (např. rozpuštění jedné z komor). Výkonná moc je vykonávána hlavou státu, který hraje více či méně důležitou roli v závislosti na režimu daného státu a vládou.“²⁰⁷

„Výkonná moc se skládá ze dvou samostatných subjektů, prezidenta republiky a vlády. V režimu páté republiky má hlava státu výsadní postavení a převahu role v rámci celé exekutivy, na rozdíl třetí a čtvrté republiky.“²⁰⁸

Le Gouvernement – Vláda

Vláda je tedy kolegiální celek tvořený ministry v různém počtu a řízený předsedou vlády (le Premier ministre). Jednota výkonné moci ve francouzském politickém systému je charakterizována existencí specifické instituce, která je nazvaná Rada ministrů (Le Conseil des ministres) a je tvořena ministry, státními tajemníky a předsedou vlády.²⁰⁹

Rada ministrů se schází vždy ve středu v Elysejském paláci za předsednictví Prezidenta republiky a její jednání jsou tajná. Vládní program je pak výsledkem

207 „Le pouvoir exécutif met en œuvre les lois et conduit la politique nationale. À cette fin, il a le pouvoir d'édicter des règlements et il dispose de l'administration et de la force armée. Il peut détenir des moyens de contrainte vis à vis du pouvoir législatif (ex: dissolution de l'une des chambres). Le pouvoir exécutif est exercé par le chef de l'État, qui joue un rôle plus ou moins important selon les régimes, et par le Gouvernement.“ - Vie publique: au coeur du débat public - Découverte des institutions. [online]. [cit. 2013-10-17]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/veme-republique/constitution-definition/quels-sont-differents-pouvoirs-definis-par-constitution.html>

208 „Le pouvoir exécutif est composé de deux entités distinctes, le président de la République et le gouvernement, avec sous la Ve République une nette prééminence de la place et du rôle du chef de l'État au sein de l'exécutif, à la différence des IIIe et IVe Républiques.“ - VITAL-DURAND, Emmanuel. Mémento des institutions politiques françaises. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6. Str. 35.

209 PEROTTINO, Michel. Francouzský politický systém. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 121.

konsenzu a kolegiality. Vyjádření nesouhlasu s usnesením vlády pro ministra znamená jediné – podání demise.²¹⁰

Prezident republiky jmenuje předsedu vlády a je jeho výlučným právem jmenovat kohokoliv – nemusí to být reprezentant majoritní strany, ani člen parlamentu (běžná praxe je ale právě opačná). Další ministři jsou jmenováni taktéž Prezidentem republiky, ale učiní tak na návrh předsedy vlády.²¹¹ Vláda začíná existovat nominováním Prezidentem republiky a není vyžadováno uvedení do úřadu od Parlamentu (během IV Republiky byla zavedena jiná praxe – Prezident jmenoval vládu a ta poté žádala o důvěru). Od roku 1966 není vláda ani představena Národnímu shromáždění v době svého vstupu do úřadu.²¹²

Počet ministerstev či ministrů není pevně zakotven ani v Ústavě, ani v jiném organickém zákonu. Existuje také několik různých druhů vládních postů – ministr státu (le ministre d'État – čestný titul), běžný ministr (le ministre ordinaire), zmocněný ministr pro určitou oblast (le ministre délégué), státní tajemník a nejvyšší komisař (le Haute-commissaire).²¹³ V současnosti je možné ve vládě nalézt celkem 38 členů (20 běžných a 19 zmocněných ministrů), včetně předsedy vlády, jímž je Jean-Marc Ayrault. Ministři jsou organizováni do 20 ministerstev²¹⁴:

- 1) ministerstvo zahraničních věcí (le Ministère des Affaires étrangères - Laurent Fabius)
- 2) ministerstvo školství (le Ministère de l'Education nationale - Vincent Peillon)

210 VITAL-DURAND, Emmanuel. *Mémento des institutions politiques françaises*. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6. Str. 44.

211 ARDANT, Philippe. *Institutions politiques*. 11e éd. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1999. ISBN 22-750-1831-X. str. 498 - 499.

212 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 51-52.

213 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 55-56.

214 Jméno v závorce je jméno běžného ministra, zmocnění ministři nejsou uvedeni.

- 3) ministerstvo spravedlnosti (le Ministère de la Justice - Christiane Taubira)
- 4) ministerstvo hospodářství a financí (le Ministère de l'Economie et des Finances - Pierre Moscovici)
- 5) ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví (le Ministère des Affaires sociales et de la Santé - Marisol Touraine)
- 6) ministerstvo rovnosti území a bydlení (le Ministère de l'Egalité des territoires et du Logement - Cécile Duflot)
- 7) ministerstvo vnitra (le Ministère de l'Intérieur - Manuel Valls)
- 8) ministerstvo zahraničního obchodu (le Ministère du Commerce extérieur - Nicole Bricq)
- 9) ministerstvo produktivní nápravy (le Ministère du Redressement productif - Arnaud Montebourg)
- 10) ministerstvo ekologie, dlouhodobého rozvoje a energie (le Ministère de l'Ecologie, du Développement durable et de l'Energie - Philippe Martin)
- 11) ministerstvo práce, zaměstnání, profesního vzdělávání a sociálního dialogu (le Ministère du Travail, de l'Emploi, de la Formation professionnelle et du Dialogue social - Michel Sapin)
- 12) ministerstvo obrany (le Ministère de la Défense - Jean-Yves Le Drian)
- 13) ministerstvo kultury a komunikace (le Ministère de la Culture et de la Communicatio - Aurélie Filippetti)
- 14) ministerstvo univerzitního vzdělávání a výzkumu (le Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche - Geneviève Fioraso)
- 15) ministerstvo práv žen (le Ministère des Droits des femmes - Najat Vallaud-Belkacem)

- 16) ministerstvo zemědělství a lesnictví (le Ministère de l'Agriculture, de l'Agroalimentaire et de la Forêt - Stéphane Le Foll)
- 17) ministerstvo reformy státu, decentralizace a veřejné správy (le Ministère de la Réforme de l'Etat, de la Décentralisation et de la Fonction publique - Marylise Lebranchu)
- 18) ministerstvo zámořských území (le Ministère des Outre-Mer - Victorin Lurel)
- 19) ministerstvo výrobců, obchodu a turismu (le Ministère de l'Artisanat, du Commerce et du Tourisme - Sylvia Pinel)
- 20) ministerstvo sportu, mládeže, osvětové výchovy a sdružení (le Ministère des Sports, de la Jeunesse, de l'Education populaire et de la Vie associative - Valérie Fourneyron).²¹⁵

2.2.3. Moc soudní

Moci soudní se v Ústavě věnuje Titul VII – Ústavní rada (Le Conseil constitutionnel), Titul VIII – Autorita soudnictví (De l'autorité judiciaire) a Titul IX – Nejvyšší soud (La Haute Cour). Garantem nezávislosti moci soudní je Prezident republiky a při tom mu asistuje Ústavní rada.²¹⁶ Avšak „...soudcovství se ve Francii tradičně vnímá jako pouhá autorita, nikoliv jako moc výkonná a legislativní.“²¹⁷ A právě to je zvláštností rozdělení soudcovských pravomocí ve Francii - orgán zvaný Ústavní rada je zařazen právě do soudnictví a ne do legislativy, jak by se mohlo na první pohled zdát logické.

215 Le gouvernement: La composition. [online]. [cit. 2013-10-17]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/gouvernement/composition-du-gouvernement>

216 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

217 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 177.

Další specifikum francouzského soudnictví je existence tzv. dualismu soudní moci (dualisme juridictionnel). To znamená, že zde můžeme nalézt dva na sobě nezávislé právní řády a to soudní řád (ordre judiciaire) a správní řád (ordre administratif). Každý z těchto řádů má svou vlastní soustavu jednotlivých soudů a stejně tak má každý svůj nejvyšší orgán – Kasační soud pro soudní řád a Státní rada pro správní řád.²¹⁸

Popsat jednotlivé druhy soudů by bylo velice složité a zdlouhavé, proto se v následující části práce zaměříme pouze na stručnou charakteristiku Ústavní rady a Kasačního soudu, jako nejvyšších orgánů soudní moci/autority ve Francii, jelikož jsou právě tyto dva orgány od českého typu soudnictví nejvíce odlišné. Další části soudního zřízení ve Francii a jeho hierarchizaci je možné vidět v příloze.

Ústavní rada – Conseil constitutionnel

„Ústavní rada byla zřízena Ústavou Páté republiky dne 4. října 1958. Jedná se o soud s různými kompetencemi a funkcemi, včetně kontroly shody zákona s Ústavou. Ústavní rada není nejvyšší soud a není nad Státní radou ani nad Kasačním soudem.“²¹⁹

Je to tedy orgán, jehož hlavní funkcí je kontrola ústavnosti jednotlivých návrhů zákonů. „Ústavní rada čítá 9 volených členů, jejichž mandát trvá 9 let a jež není obnovitelný. Ústavní rada se obnovuje po třetinách každé tři roky. Tři členové

218 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1. vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 175.

219 „Le Conseil constitutionnel a été institué par la Constitution de la Ve République, en date du 4 octobre 1958. C'est une juridiction dotée de compétences variées, notamment du contrôle de conformité de la loi à la Constitution. Le Conseil constitutionnel n'est pas une cour suprême au-dessus du Conseil d'État et de la Cour de cassation.“ - Conseil constitutionnel: Présentation générale. [online]. [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/le-conseil-constitutionnel/presentation-generale/presentation-generale.206.html>

jsou jmenováni Prezidentem republiky, tři předsedou Národního shromáždění a tři předsedou Senátu.²²⁰

Nad rámec těchto devíti členů jsou doživotními členy, tzv. po právu, také bývalí Prezidenti republiky. Současný Prezident republiky jmenuje předsedu Ústavní rady ze zvolených devíti členů.²²¹ Současní členové jsou:

- „Jean-Louis DEBRÉ, jmenovaný Prezidentem republiky v únoru 2007 (Předseda)
- Valéry GISCARD D'ESTAING, člen po právu
- Jacques CHIRAC, člen po právu
- Nicolas SARKOZY, člen po právu
- Renaud DENOIX de SAINT MARC, jmenovaný Předsedou Senátu v únoru 2007
- Guy CANIVET, jmenovaný Předsedou Národního shromáždění v únoru 2007
- Michel CHARASSE, jmenovaný Prezidentem republiky v únoru 2010
- Hubert HAENEL, jmenovaný Předsedou Senátu v únoru 2010
- Jacques BARROT, jmenovaný Předsedou Národního shromáždění v únoru 2010
- Claire BAZY MALAURIE, jmenovaný Předsedou Národního shromáždění v srpnu 2010
- Nicole MAESTRACCI, jmenovaný Prezidentem republiky v únoru 2013
- Nicole BELLOUBET, jmenovaný Předsedou Senátu v únoru 2013²²²

220 „Le Conseil constitutionnel comprend neuf membres, dont le mandat dure neuf ans et n'est pas renouvelable. Le Conseil constitutionnel se renouvelle par tiers tous les trois ans. Trois des membres sont nommés par le Président de la République, trois par le Président de l'Assemblée nationale, trois par le Président du Sénat.“ - Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

221 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. Paris: Ellipses, 2009. str. 106-107.

222 „Jean-Louis DEBRÉ, nommé par le Président de la République en février 2007, Valéry GISCARD D'ESTAING, membre de droit, Jacques CHIRAC, membre de droit, Nicolas SARKOZY, membre de droit, Renaud DENOIX de SAINT MARC, nommé par le Président du Sénat en février 2007, Guy CANIVET, nommé par le Président de l'Assemblée nationale en février

Ústavní rada tedy kontroluje, zda jsou návrhy přijímaných zákonů v souladu s Ústavou. Jeli hlasování nerozhodné, pak právo rozhodnout má Předseda rady. Navržení kontroly daného návrhu zákona může podat radě Prezident republiky, Předseda vlády, Předseda Senátu, Předseda národního shromáždění nebo šedesát členů z každé komory.²²³

„Před rokem 2008 bylo právo na postoupení zákonu Ústavní radě poměrně omezené a mohlo být vykonáváno pouze předem, tj. před uvedením zákona nebo smlouvy v platnost. Od změny Ústavního zákona roku 2008 to může být provedeno i dodatečně a francouzští občané mohou požádat o revizi ústavnosti zákonů, v souvislosti s žalobami, které se jich týkají, pokud mají pocit, že zákon porušuje jejich práva a svobody, jako je tomu i v jiných zemích. Nicméně toto právo žádat Ústavní radu o přezkoumání zákonů nenáleží přímo občanům, ale Státní radě či Kasačnímu soudu, kterým byla žádost odeslána.“²²⁴

Postavení Ústavní rady je poměrně dost komplikované a neustále problematizované. Přes poměrně komplikované ustálení v Ústavním pořádku

2007, Michel CHARASSE, nommé par le Président de la République en février 2010, Hubert HAENEL, nommé par le Président du Sénat en février 2010, Jacques BARROT, nommé par le Président de l'Assemblée nationale en février 2010, Claire BAZY MALAURIE, nommée par le Président de l'Assemblée nationale en août 2010, Nicole MAESTRACCI, nommée par le Président de la République en février 2013, Nicole BELLOUBET, nommée par le Président du Sénat en février 2013“ - Conseil constitutionnel: Liste des membres du Conseil constitutionnel. [online]. [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/francais/le-conseil-constitutionnel/les-membres-du-conseil/liste-des-membres/liste-des-membres-du-conseil-constitutionnel.319.html>

223 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

224 „Avant 2008, le droit de saisine du Conseil constitutionnel restait assez restreint et ne pouvait être exercé qu'a priori, c'est-à-dire avant qu'une loi ne soit promulguée ou avant qu'un traité ne soit ratifié. Depuis la loi constitutionnelle de 2008, il peut s'effectuer a posteriori et les citoyens français peuvent demander le contrôle de constitutionnalité des lois en vigueur, à l'occasion d'une action en justice les concernant, s'ils estiment que la loi porte atteinte à leurs droits et libertés, comme c'est le cas dans d'autres pays. Toutefois, le Conseil n'est pas saisi directement par le citoyen, mais par le Conseil d'État ou la Cour de cassation auxquels la demande a été transmise.“ - Vie publique: au coeur du débat public - Le conseil constitutionnel. [online]. [cit. 2014-01-04]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/fonctionnement/autres-institutions/conseil-constitutionnel/qui-peut-saisir-conseil-constitutionnel.html>

Francie, až po současné problémy zákonů spojené s Evropskou unií. V roce 1993 tak například došlo k situaci, kdy byla francouzská vláda nucena pozměnit Ústavu, jelikož Ústavní rada cenzurovala návrh zákona, který měl za úkol korigovat soulad francouzského práva se Schengenskými dohodami.²²⁵ Nicméně i přes tyto občasné problémy je současné postavení Ústavní rady obecně uznáváno.

Kasační soud – Cour de cassation

Kasační soud je nejvyšší autoritou ve francouzském soudnictví. Ačkoliv to tak může na první pohled vypadat, tak Kasační soud není soudem tzv. třetí instance – nenavrací se k faktům soudního sporu (nad nimiž nemá žádná práva posouzení), ale sankcionuje nesprávné uplatňování právních předpisů ze strany jiných soudů a soudců.²²⁶

Soudní spory občanského, obchodního, sociálního a trestního charakteru jsou souzeny nejprve soudy první instance. Rozhodnutí těchto soudů je podle povahy případu buďto konečné, nebo se mohou všechny strany sporu odvolat k vyššímu soudu, kde je jejich případ znovu prošetřen. Rozhodnutí obou těchto soudů (první i druhé instance) mohou být předmětem žaloby před kasačním soudem.²²⁷

„Můžeme tedy říct, že soudce Kasačního soudu je vlastně soudcem soudců.“²²⁸ Zajímavým faktem je to, že pro celé území Francie existuje jen a pouze

225 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 186.

226 Vie publique: au coeur du débat public - À quoi sert la Cour de cassation?. [online]. [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/tribunaux/quoi-sert-cour-cassation.html>

227 La cour de cassation: Présentation de la Cour de cassation. [online]. [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: http://www.courdecassation.fr/cour_cassation_1/savoir_plus_institution_2845/presentation_cour_cassation_11982.html

228 Vie publique: au coeur du débat public - À quoi sert la Cour de cassation?. [online]. [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/justice/fonctionnement/tribunaux/quoi-sert-cour-cassation.html>

jediný Kasační soud. Je to právě z toho důvodu, aby bylo zajištěno sjednocení právních předpisů a také interpretace těchto textů.²²⁹

Kasační soud je tvořen celkem šesti komorami – tři komory civilní, komora obchodní, ekonomická a finanční, komora sociální a komora kriminální – a každá z těchto komor má vlastního předsedu. Zajímavá je také existence tzv. Kanceláře právní pomoci při Kasačním soudu. Jedná se o orgán, který vyřizuje žádosti o finanční ohodnocení právníků při řízení před Kasačním soudem. Tato kancelář má tedy zajistit všem občanům právo na bezplatný soud, bez ohledu na jejich finanční situaci.²³⁰

229 La cour de cassation: Présentation de la Cour de cassation. [online]. [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: http://www.courdecassation.fr/cour_cassation_1/savoir_plus_institution_2845/presentation_cour_cassation_11982.html

230 La cour de cassation: Présentation de la Cour de cassation. [online]. [cit. 2014-02-09]. Dostupné z: http://www.courdecassation.fr/cour_cassation_1/savoir_plus_institution_2845/presentation_cour_cassation_11982.html

3. Postavení hlav států

V této části práce se zaměříme na postavení hlavy státu v jednotlivých státech. Ačkoliv jsou v obou případech nazýváni prezidentem, mají velmi odlišné pravomoci a funkce. Každý z daných států je založen na odlišném teoretickém politickém systému. Jelikož je tato problematika poměrně složitá, pokusím se v této úvodní části poslední kapitoly ve stručnosti nastínit, jak se mohou politické systémy dělit.

3.1. Teoretický základ rozdělení politických systémů

V organizaci politického systému z pohledu postavení hlavy státu můžeme rozlišit celkem tři typy – systém prezidentský (např. USA), parlamentní (např. Česká republika) a poloprezidentský (parlamentně prezidentský či semiprezidentský – např. Francie). Jak již názvy napovídají, jedná se o systémy, kde je ústřední politickou institucí prezident či parlament. Třetí případ je jakýmsi kompromisem se shodnými i odlišnými prvky z obou systémů.²³¹ „Prezidentský systém vládnutí ... se vyznačuje ústavní a politickou dělbou moci ... mezi legislativou a exekutivou. Výkonná moc je tudíž svěřena samostatně volenému prezidentovi, který není přímo odpovědný shromáždění a není jím ani odvolatelný... Poloprezidentský systém (*semi-presidential system*). Systém vládnutí, ve kterém prezident, přímo volený občany, stojí v čele vlády odvozené od shromáždění a shromáždění odpovědné.“²³²

Nicméně je tato teorie často napadána a existují pak i další všeobecně přijímané způsoby dělení politických systémů. Například Vladimír Prorok předkládá jiné tři varianty dělby politických systémů a to parlamentní demokracie, prezidentská demokracie a systém vlády parlamentu (shromáždění).

231 HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. 1. vyd. Překlad Zdeněk Masopust. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 482 s. ISBN 80-864-3295-5. str. 356-357.

232 HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. 1. vyd. Překlad Zdeněk Masopust. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 482 s. ISBN 80-864-3295-5. str. 356.

Poloprezidentský systém je pak začleněn pod parlamentní typ demokracie.²³³ „Za základní varianty parlamentního systému vlády lze považovat: britský parlamentarismus, parlamentarismus v ostatních konstitučních monarchiích, republikánský parlamentarismus, racionalizovaný parlamentarismus, prezidiální parlamentarismus (poloprezidentská forma vlády).“²³⁴ Prezidentský systém - „K charakteristickým rysům této formy vlády patří: hlava státu – prezident je volen občany, prezident je současně i předsedou vlády, prezident jmenuje a odvolává členy vlády, prezident má právo veta (v USA překonatelné 2/3 většinou poslanců v obou komorách Kongresu), pozice ve vládě je neslučitelná s pozicí v legislativní instituci, parlament nemůže vládě vyslovit nedůvěru...“²³⁵ „Poslední verzí je systém vlády parlamentu (shromáždění, konventu); (systém koncentrovaného výkonu moci), založený na koncentraci moci v rukou občany volené instituce (parlamentu). Vláda i prezident jsou voleni parlamentem a jsou mu podřízeni.“²³⁶

Další možnost dělení ukázal Giovanni Sartori, který se vyslovil pro pouze dva typy – všechny ostatní způsoby dělení jsou podle něj jen podtypy, nebo nezařaditelné samostatné speciality. Tyto dva hlavní způsoby jsou nazývány prezidentský a parlamentní systém, ale ani jeden z nich není, co se týče reálného světa, jednotný.²³⁷ „Politický systém je tedy prezidentský, jestliže – a pouze v případě, že – hlava státu (prezident) 1. vzejde z všelidových voleb, 2. nemůže být během předem stanoveného období, kdy vykonává svůj úřad, odvolána parlamentem a 3. stojí v čele vlády anebo jinak řídí vládu, kterou jmenuje. Tam, kde jsou všechny tyto tři podmínky splněny, jde nepochybně o čistý prezidentský

233 PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 223 s. ISBN 978-807-3801-410. str. 144.

234 PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 223 s. ISBN 978-807-3801-410. str. 144.

235 PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 223 s. ISBN 978-807-3801-410. str. 147.

236 PROROK, Vladimír a Aleš LISA. *Politologie*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 223 s. ISBN 978-807-3801-410. str. 148.

237 SARTORI, Giovanni a Aleš LISA. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 223 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-858-5094-X. str. 93.

system – alespoň podle mé definice.²³⁸ „Parlamentní systémy označujeme tímto názvem podle jejich výchozího principu, kterým je svrchovanost parlamentu. Parlamentní systémy proto nedovolují oddělení moci parlamentu a vlády; jsou založeny na sdílené legislativně-exekutivní moci. To znamená, že systémy, které nazýváme parlamentními, vyžadují, aby vláda byla jmenována, měla podporu a případně byla rozpuštěna na základě hlasování parlamentu.²³⁹

V každém případě můžeme říci, že ačkoliv má Česká a Francouzská politika mnoho společného, pak právě teoretické rozdělení politického systému je v obou případech odlišné a to hned z několika hledisek. Politický systém České republiky je nejčastěji charakterizován jako parlamentní systém, ale Francie je většinou začleněna pod poloprezidentské systémy.

3.2. Prezident České republiky

3.2.1. Hlava státu

Již od počátku vzniku československého demokratického státu se přední politik Tomáš Garrigue Masaryk pokoušel o nastolení amerického prezidentského politického modelu, ale to se nelíbilo ostatním politikům a tak vznikl kompromis – parlamentní demokracie se zvýrazněnými prezidentskými pravomocemi (jako hlavy státu) a zároveň silným postavením politických stran.²⁴⁰

„Forma vlády v českém ústavním systému je parlamentní s poměrně rozsáhlými ústavními kompetencemi prezidenta republiky...Vláda je odpovědná

238 SARTORI, Giovanni a Aleš LISA. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 223 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-858-5094-X. str. 95.

239 SARTORI, Giovanni a Aleš LISA. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 223 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-858-5094-X. str. 110.

240 VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 23.

Poslanecké sněmovně Parlamentu a musí podat demisi, pokud jí Poslanecká sněmovna vysloví nedůvěru.“²⁴¹

Ačkoliv se politické zřízení v Českých zemích v průběhu téměř sta let několikrát změnilo, tak byl od té doby hlavou státu vždy prezident. Nejinak tomu bylo i při vzniku samostatné České republiky dne 1. 1. 1993. Od doby První republiky byla sice pozice prezidenta výrazně omezena, stále má ale prezident České republiky dost silné pravomoci, z pohledu jiných parlamentních systémů. „Prezident republiky má právo účastnit se schůzí obou komor Parlamentu, jejich výborů a komisí. Udělí se mu slovo, kdykoliv o to požádá. Prezident republiky má právo účastnit se schůzí vlády, vyžádat si od vlády a jejích členů zprávy a projednávat s vládou nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti. Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.“²⁴²

Nastává tedy důležitá otázka – pokud je v České republice prezident volen přímo občany a pokud má poměrně rozsáhlé pravomoci, nejedná se v České republice už o poloprezidentský systém? Odpověď není sice úplně jednoduchá, ale je možné se dobrat výsledku. Ačkoliv se mnoho politiků či novinářů ohánělo a stále ohání tezemi o tom, že v České republice je pomalu a nenápadně nastolován prezidentský²⁴³ či poloprezidentský²⁴⁴ systém, jistě tomu tak není. Zásadní ukázka

241 VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1. Str. 161.

242 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

243 „Zásadní problém se zaváděním prezidentského systému u nás je právě ten, že se k němu nikdo oficiálně nehlásí. Může se stát, že tady prostě najednou tak nějak bude... Potřebné změny ústavy se vyřeší až dodatečně.“ - Dan Drápal: Zavádění prezidentského systému v České republice. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.dan-drapal.cz/index.php/cz/politicke-clanky/116-zavadeni-prezidentskeho-systemu>

244 „Svobodu a autonomii univerzit musí respektovat i prezident. Politika v této podobě na akademickou půdu nepatří. Zemanovo prohlášení, že nejmenování vysvětlí až u případného soudu, je nepřijatelné. Svě důvody musí sdělit veřejně, prezident při udělení profesur hraje pouze roli notáře, nikoliv posuzovatele. Pokud by měl být důvodem odmítnutí udělit profesuru nesouhlas docenta Putny se Zemanovou politikou, pak to vytváří obdobné nebezpečí pro demokracii jako Klausovo nejmenování Petra Langera soudcem. Mimo to jde v krátké době o další důkaz, že Zeman zemi kormidluje k poloprezidentskému systému. Spor o velvyslance byla pouze předehra.“ - Parlamentní listy: Aréna - Politici voličům - Liška (SZ): Zeman pokračuje v pokusech zavést poloprezidentský

toho, proč je český politický systém parlamentní je to, že vláda je odpovědna pouze parlamentu, a navíc, že parlament má poslední závazné rozhodnutí v legislativním procesu. Stejně tak prezident má sice velký vliv, ale nemá moc. „Mám za to, že český demokratický režim je jednoznačně parlamentní, a to i po roce 2012. Hlavním důvodem je skutečnost, že český prezident nemá reálnou výkonnou moc. Je třeba totiž rozlišovat mezi politickým či morálním vlivem na jedné straně a reálnou politickou mocí spočívající v možnosti vládnout, tj. přijímat výkonná rozhodnutí, kterým se někdo musí podvolit, na straně druhé. V českém parlamentním režimu prezident nevládne, místo něj vládne vláda v čele s premiérem. Přímá volba prezidenta zavedená v roce 2012 na tom nic nemění, protože sice může za jistých okolností posílit jeho vliv, ale nepřináší mu moc.“²⁴⁵

Prezident České republiky je dnes ale hlavně formálním garantem politické rovnováhy, jakýmsi moderátorem politických sporů a především nejvyšším reprezentantem státu. Především v letech minulých byl prezident také považován za velmi vysokou morální a politickou autoritu (např. T. G. Masaryk či Václav Havel), nicméně dnes je tato charakteristika bohužel spíše úsměvná. „Legitimně lze od něj žádat vlastně jen jediné: představu o smyslu ústavního a politického postavení prezidenta, o způsobech, jimiž by tento smysl naplňoval, a o hodnotách, které by se jako hlava státu snažil při výkonu svých pravomocí a ve svém veřejném působení hájit, střežit a prosazovat.“²⁴⁶

system. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Liska-SZ-Zeman-pokracuje-v-pokusech-zavest-poloprezidentsky-system-272362>

245 KUBÁT, Michal. *Současná česká politika: co s neefektivním režimem?*. Brno: Barrister, 2013, 119 s. ISBN 978-80-87474-86-0. Str. 62.

246 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 172.

3.2.2. Prezidentský mandát

Prezidentský mandát začíná v den, kdy složí slib²⁴⁷ do rukou předsedy Senátu při společném zasedání obou komor, a trvá celkem pět let. Stejný člověk může být zvolen prezidentem republiky nejvýše dvakrát za sebou. Pokud někdo slib odmítne složit (případně jej složí s výhradami), pak se na něj hledí, jako by nebyl zvolen.²⁴⁸

Prezident není ze svého mandátu odpovědný, ani odvolatelný – „Co tato neodvolatelnost znamená? V podstatě to, že se vlády mohou střídát, Poslanecká sněmovna může být rozpuštěna, volby mohou – v závislosti na proměňující se politické náladě společnosti – vynášet k moci nové politické garnitury, prezident však bude ve své funkci setrvávat po celé své pětileté funkční období... Takže právě v okamžicích politických změn či hrozících krizí jeho význam vzroste, protože to bude především on, kdo bude v takových situacích zasahovat, krize překlenovat či je přímo řešit.“²⁴⁹

Prezidentský mandát je spojen s imunitou – „Prezidenta republiky nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt.“²⁵⁰ Nicméně ani prezident není beztrestný. Využívá sice absolutní správní či trestní imunitu, na občanskoprávní vztahy se ale tato imunita nevztahuje.²⁵¹ Na prezidenta je také možné podat ústavní žalobu k Ústavnímu soudu pro velezradu či pro hrubé porušení Ústavy. Tuto žalobu může podat pouze Senát se

247 "Slibuji věrnost České republice. Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony. Slibuji na svou čest, že svůj úřad budu zastávat v zájmu všeho lidu a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí." - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

248 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

249 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 172 – 173.

250 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

251 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 174.

souhlasem Poslanecké sněmovny. Aby se Senátoři usnesli na podání žaloby, musí se nad ní usnést tři pětiny přítomných senátorů. Oproti tomu Poslanecká sněmovna odsouhlasí podání žaloby třemi pětinami všech poslanců.²⁵²

Pokud Ústavní soud rozhodne ve prospěch žaloby, pak je prezident zbaven svého úřadu a koná se volba nového prezidenta.²⁵³ Prezident se může svého mandátu vzdát a to do rukou předsedy Senátu – to znamená, že abdikuje. Pokud je post prezidenta uvolněn a dokud není zvolen nový, pak funkce prezidenta republiky vykonává předseda vlády a předseda Poslanecké sněmovny, případně předseda Senátu.²⁵⁴

3.2.3. Volba prezidenta

Prezidentem České republiky se může stát kdokoliv, kdo splňuje podmínky pro volbu do Senátu - to znamená, že je třeba, aby byl občanem České republiky, aby dosáhl věku 40 let a aby měl právo volit.²⁵⁵

Volba prezidenta probíhá v posledních 60 dnech funkčního období úřadujícího prezidenta (nejpozději v posledních 30 dnech). Pokud se post prezidenta uvolní (úmrť, abdikace, vyhlášení Ústavního soudu), pak se volba koná do 90 dnů.

252 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

253 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 189.

254 „Uvolní-li se úřad prezidenta republiky a nový prezident republiky ještě není zvolen nebo nesložil slib, rovněž nemůže-li prezident republiky svůj úřad ze závažných důvodů vykonávat a usnese-li se na tom Poslanecká sněmovna a Senát, přísluší výkon funkcí podle čl. 63 odst. 1 písm. a) až e) a h) až k) a čl. 63 odst. 2 předsedovi vlády. Předsedovi Poslanecké sněmovny přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky výkon funkcí prezidenta republiky podle čl. 62 písm. a) až e) a k) a dále čl. 63 odst. 1 písm. f), jde-li o vyhlášení voleb do Senátu; uvolní-li se úřad prezidenta republiky v době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší výkon těchto funkcí předsedovi Senátu, kterému též přísluší v době, kdy předseda vlády vykonává vymezené funkce prezidenta republiky, výkon funkce prezidenta republiky podle čl. 63 odst. 1 písm. f), jde-li o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny.“ - Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

255 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 187.

Volbu prezidenta vyhláší předseda Senátu - pokud není tento post obsazen, pak ji vyhláší předseda Poslanecké sněmovny.²⁵⁶

Současná volba prezidenta republiky je založena na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva s tajným hlasováním, kdy právo volit má každý občan České republiky starší 18 let s právem volit. Dříve prezidenta volil Parlament na společné schůzi obou komor. To ale změnila revize Ústavy předpisem 71/2012 Sb.²⁵⁷ V současnosti tedy u nás platí přímá volba prezidenta občany.

Pro možnost být zvolen prezidentem republiky je nutné se nejdříve stát kandidátem.,,Navrhovat kandidáta je oprávněn každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany České republiky oprávněnými volit prezidenta republiky. Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů.“²⁵⁸ Po odevzdání a sečtení všech hlasů je zvolen prezidentem ten kandidát, který získá nadpoloviční většinu všech platných hlasů – pokud se takový kandidát neobjeví, pak se koná druhé kolo, do kterého postoupí jen dva kandidáti s nejvyšším počtem obdržených hlasů. Z druhého kola je pak zvolen ten kandidát, který získá více hlasů.²⁵⁹

Poslední volba prezidenta České republiky (a zároveň první přímá volba občany) se konala v prvním kole 11. a 12. ledna a v druhém kole 25. a 26. ledna roku 2013. Jelikož je post prezidenta republiky velmi prestižní post, pokoušelo se stát kandidátem na prezidenta mnoho osobností z politického i společenského života země. Některým se nepodařilo získat potřebnou podporu občanů, poslanců či senátorů (Jan Švejnar, Ladislav Jakl, Tomáš Vandas, Jiří Karas, Klára Samková,

256 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 186 – 187.

257 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Jednání a dokumenty - Sbirka zákonů a mezinárodních smluv. [online]. [cit. 2014-02-26]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?O=6&T=415>

258 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

259 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Karel Randák, Petr Cibulka, Pavel Kořán), jiní byli z možných kandidátů vyřazeni po kontrole podpisů občanů (Vladimír Dlouhý a Tomio Okamura). Celkem se dostalo do volby 9 kandidátů - Miloš Zeman, Karel Schwarzenberg, Zuzana Roithová, Jan Fischer, Jana Bobošíková, Taťana Fischerová, Přemysl Sobotka, Vladimír Franz a Jiří Dienstbier.²⁶⁰

V prvním kole byla volební účast celkem 61,31% a z toho bylo 99,53% platných hlasů. Kandidáti získali takovýto počet hlasů: Bobošíková Jana 2,39%, Sobotka Přemysl 2,46%, Fischerová Taťana 3,23%, Roithová Zuzana 4,95%, Franz Vladimír 6,84%, Dienstbier Jiří 16,12%, Fischer Jan 16,35%, Schwarzenberg Karel 23,4%, Zeman Miloš 24,21%. Jelikož nikdo z kandidátů nezískal nadpoloviční většinu hlasů, pak se konalo druhé kolo, do kterého postoupili dva nejúspěšnější kandidáti. V druhém kole byla volební účast 59,11% všech voličů s 99,5% platných hlasů. Ze dvou kandidátů získal 54,8% hlasů Miloš Zeman a byl tedy zvolen prezidentem republiky.²⁶¹

3.2.4. Postavení a pravomoci prezidenta

Jednotlivé pravomoci prezidenta republiky jsou přesně specifikovány v Ústavě a lze je rozdělit na takzvané pravomoci „bez spolupodpisu“ a pravomoci „s kontrasignací“. Kontrasignace znamená, že určitá rozhodnutí prezidenta musí být kontrasignována (spolupodepsána) i předsedou vlády (nebo jím pověřeným členem vlády) a tím za rozhodnutí prezidenta nese odpovědnost on sám, ale právě vláda.²⁶² Díky pravomocím „bez spolupodpisu“ tedy „prezident republiky:

260 Volba prezidenta: Kandidáti na prezidenta. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/kandidati_na_prezidenta_ceske_republiky/

261 Volby: Volba prezidenta republiky. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://www.volby.cz/pls/prez2013/pe2?xjazyk=CZ>

262 GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8. str. 173 – 175.

- a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahlazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.²⁶³

Zajímavý a důležitý je již první bod pravomocí prezidenta republiky, bod a). Ačkoliv je jasně dáno, že prezident jmenuje předsedu a další členy vlády, nicméně nikde není napsáno, že to musí být předseda strany, která vyhrála ve volbách. Prezident může jmenovat předsedou vlády vlastně kohokoliv, koho uzná za vhodného a kdo podle něj sestaví vládu, jež je schopná získat podporu ve sněmovně. Tato situace sice není příliš obvyklá, ale již se tak v historii České republiky jednou stalo. V roce 2010 tehdejší prezident Václav Klaus nejmenoval

263 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

předsedou vlády předsedu vítězné strany ČSSD, ale až druhé strany – ODS.²⁶⁴ I o této variantě se spekulovalo po volbách v roce 2013, kdy prezident Miloš Zeman dlouho váhal, koho pověřit sestavením vlády. Nakonec neporušil tradici a jmenoval předsedu vítězné ČSSD Bohuslava Sobotku, ačkoliv to trvalo velmi dlouho a vláda byla jmenována až 95 dní po volbách, což je zatím historicky nejdelší čekání na novou vládu.²⁶⁵ Stejně tak je problematické jmenování předsedy vlády, když se objeví tzv. úřednická vláda. Po demisi vlády Václava Klause byl na tento post v roce 1998 jmenován Václavem Havlem Josef Tošovský. Po pádu vlády Mirka Topolánka v roce 2009 byl předsedou nové vlády jmenován Jan Fischer. Posledním případem bylo jmenování Jiřího Rusnoka premiérem v roce 2013. Ani jeden z těchto předsedů vlád nebyl předsedou strany, která by vyhrála regulérní volby – vždy šlo o přechodnou vládu po demisi předchozí vlády.²⁶⁶

Jedna z nejdůležitějších pravomocí je pravomoc uvedená pod bodem h) – jedná se o takzvané suspenzivní veto vůči schváleným zákonům., Suspenzivní (odkladné) veto patří mezi základní pravomoci prezidenta. Dovoluje mu vrátit Parlamentem schválený návrh zákona zpět Poslanecké sněmovně spolu s odůvodněním. Musí tak učinit ve lhůtě 15 dnů počínající den po předložení zákona k podpisu. Prezidentské veto nelze aplikovat u ústavních zákonů. Přehlasovat veto může nadpoloviční většina všech (nikoliv jen přítomných) poslanců. Pakliže má prezident pochybnost o ústavnosti zákona, může podat Ústavnímu soudu návrh na zrušení zákona. Samotný návrh na zrušení nemá vliv na nabytí platnosti zákona.²⁶⁷

264 Parlamentní listy: Zeman hýčká Haška a Sobotku přehlíží. Toto se o premiérství říká v ČSSD. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/poslanecka-snemovna/Zeman-hycka-Haska-a-Sobotku-prehlizi-Toto-se-o-premierstvi-rika-v-CSSD-287204>

265 IDNES.cz: zprávy, kterým můžete věřit.: Zeman jmenuje novou vládu 29. ledna, devadesát pět dní od voleb. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/zeman-jmenuje-vladu-29-ledna-ddm/domaci.aspx?c=A140123_131351_domaci_jj

266 Česká televize: ČT24 - domácí zpravodajství. [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/232760-urednicke-vlady-u-volicu-popularni-maji-ale-i-prusvihy/>

267 Úřad vlády - Legislativní helpdesk - Výkladový slovník: Veto prezidenta republiky. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <https://help.odok.cz/vykladovy-slovník/-/wiki/V%C3%BDkladov%C3%BD%20slovn%C3%ADk/Veto+prezidenta+republiky>

Mezi další pravomoci, které prezident České republiky má, ale musí je kontrasignovat předseda vlády, patří to, že: „prezident republiky dále:

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) nařizuje, aby se trestní řízení nezačalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,
- k) má právo udělovat amnestii

Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.²⁶⁸

Každá z těchto pravomocí má své významné místo pro prezidenta v české politice. Některá z nich jsou pro prezidenta na denním pořádku, jiné využívá velmi výjimečně. Například pravomoc uvedená pod bodem j) je využívána velmi zřídka.

268 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky: Ústava. [online]. [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>

Je to totiž velmi zajímavá pravomoc. Pokud je prezident součástí výkonné moci, jak je možné, že může zasahovat do trestního řízení? Není to tedy přímý zásah do moci soudní? Odborníci se shodují, že je to otázka skutečně velmi problematická a tato pravomoc je z pohledu moderního demokratického státu dost zastaralá. Možná by tedy bylo vhodné v budoucnu tuto pravomoc úplně zrušit, nebo alespoň nějakým způsobem změnit.²⁶⁹

Ale zřejmě nejkontroverznější je pravomoc udělovat amnestii. Je to prezidentovo nezpochybnitelné právo a tak jej prezidenti využívají. První český prezident Václav Havel využil práva na amnestii celkem čtyřikrát - 1. ledna 1990 (rozhodnutí č. 1/1990 Sb.), 16. února 1990 (rozhodnutí č. 10/1990 Sb.), 3. února 1993 (rozhodnutí č. 56/1993 Sb.), 3. února 1998 (rozhodnutí č. 20/1998 Sb.). A ačkoliv byl za svá rozhodnutí také kritizován, rozhodně nikdo nenavrhol Ústavní žalobu pro velezradu. Oproti tomu prezident Václav Klaus vyhlásil za obě svá funkční období amnestii jednou a to 1. ledna 2013 (rozhodnutí č. 1/2013 Sb.).²⁷⁰ A dočkal se za to obrovské kritiky jak odborné tak i laické veřejnosti. Byly vyhledávány různé petice, senátoři se usnesli pro podání žaloby na Václava Klause pro velezradu, soudci chtěli zrušit amnestii jako takovou. Nicméně nakonec souzen nebyl, jelikož Ústavní soud žalobu bezpodmínečně zrušil.²⁷¹

269 PEHE, Jiří. Politický zápisník: Má mít prezident právo udílet milosti?. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.pehe.cz/Members/redaktor/ma-mit-prezident-pravo-udilet-milosti>

270 IURIDICTUM - Encyklopedie o právu: Amnestie. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Amnestie>

271 Idnes - zprávy: Klaus za velezradu souzený nebude, Ústavní soud řízení zastavil. [online]. [cit. 2014-02-27]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ustavni-soud-rozhodl-o-zalobe-na-klause-fc4-/domaci.aspx?c=A130327_163151_domaci_jj

3.4. *Prezident Francie*

3.4.1. Prezidentský nebo parlamentní systém

Současný systém ve Francii, takzvané Páté republiky, vznikl za velmi složitých okolností 50. let dvacátého století – vyřešení alžírské otázky, návrat generála de Gaulla do vrcholné politiky, obsazení Korsiky a jiné problémy sužovaly celou Francii. Jelikož systém Čtvrté republiky nebyl schopen se s těmito problémy vypořádat a tak byla de Gaullovi udělena pravomoc navrhnout novou ústavu. Vše probíhalo s ohledem na předchozí změny systému velmi rychle, a to vedlo k tomu, že byla prosazena i taková pravidla, která by za jiných okolností rozhodně neprošla – šlo o zracionalizování parlamentarismu a rozšíření pravomocí prezidenta.²⁷²

„V kontextu politické nestability, která přivolala jeho návrat k moci, generál de Gaulle přednesl projev dne 4. září 1958 na náměstí Place de la République (v Paříži), ve kterém kritizoval historii a chválil republiku. Požádal Francouze o schválení nové ústavy, která byla připravena ministrem spravedlnosti Michele Debrém.“²⁷³ Problematika tvorby nové ústavy tedy nepříslušela poslancům. Novou ústavu navrhla vláda a snaha o kontrolu se poslancům a senátorům nedařila. Jen se podařilo vytvořit Ústavní konzultativní výbor (Comité consultatif constitutionnel), jehož dvě třetiny tvořili poslanci a senátoři a který začal pracovat na vládním návrhu ústavy – nicméně i toto byla pouhá konzultace.²⁷⁴ „V Dějinách Francie je to zcela ojedinělý případ – zvolená cesta vybočuje z demokratické tradice, podle níž je za takovou činnost odpovědná sněmovna, respektive zvolení reprezentanti národa.

272 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 68 – 69.

273 „Dans un contexte d'instabilité politique qui a provoqué son retour au pouvoir, le Général de Gaulle prononce un discours le 4 septembre 1958 Place de la République (Paris) dans lequel il dresse un historique et fait l'éloge de la République. Il demande aux Français d'approuver la nouvelle constitution que son ministre de la Justice, Michel Debré, a préparée.“ - Elysée - Présidence de la République: Naissance de la Constitution de 1958. [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/naissance-de-la-constitution-de-195/>

274 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 70.

V tomto případě všechny aktivity ve věci nové ústavy byly v podstatě vyhrazeny vládě, proběhly nevídanou rychlostí a v tajnosti. To částečně vysvětluje, proč výkonná moc získala podstatně výhodnější postavení na úkor parlamentu.²⁷⁵

Nová ústava byla schválena ve všelidovém referendu dne 28. září 1958 téměř 80% všech platných hlasů. A tak nový systém poskytl významné místo exekutivě a prezidentovi především.²⁷⁶ Tím také vznikl nový, Gaullistický režim, který stál především na silných pravomocích prezidenta. A tím byl v rozporu s parlamentní demokracií, která byla ve Francii tradicí. Ještě více se od ní systém odklonil v roce 1962, kdy byla zavedena přímá volba prezidenta revizí ústavy ze dne 6. listopadu 1962.²⁷⁷ Nastává tedy otázka, jaký systém v současné Francii platí? Důležité je říci, že pojem semi-prezidentský, nebo poloprezidentský systém francouzská odborná veřejnost neuznává.²⁷⁸ Francouzi sami tedy svůj politický systém charakterizují jako smíšený (oproti systému prezidentskému, parlamentnímu a systému shromáždění) protože, „existují zde určité vlastnosti prezidentského systému: hlava státu je volena lidmi, vybírá a odvolává členy vlády, pokud disponuje parlamentní většinou, je v souladu s jeho názory. Smíšený systém ale také ukazuje jisté prvky parlamentního systému: předseda vlády je oddělen od hlavy státu a může být poháněn k odpovědnosti v dolní komoře (ve Francii je to v Národním shromáždění). Hlava státu má pravomoc rozpuštění a vláda má zase rozsáhlé pravomoci v legislativním procesu.“²⁷⁹

275 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 71.

276 Elysée - Présidence de la République: Naissance de la Constitution de 1958. [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/naissance-de-la-constitution-de-1958/>

277 ARDANT, Philippe. *Institutions politiques*. 11e éd. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1999. ISBN 22-750-1831-X. str. 442 – 443.

278 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 79.

279 Vie publique: au coeur du débat public - Les différents types de régimes politiques. [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/approfondissements/differents-types-regimes-politiques.html>

3.4.2. Mandát prezidenta republiky

Mandát prezidenta Francie trvá celkem pět let – pětileté funkční období bylo zavedeno po referendu v roce 2000, do té doby mandát prezidenta republiky trval 7 let. Prezident může být zvolen maximálně dvakrát (toto omezení zavedla až ústavní reforma z roku 2008).²⁸⁰ Prezident je uveden do úřadu slavnostní událostí, která se nazývá investitura. Jedná se o významnou tradiční ceremonii, která je velmi důležitá pro všechny zúčastněné.²⁸¹

Otázka prezidentské imunity či odpovědnosti je ve francouzském politickém pořádku poměrně složitá. V roce 2007 byla odhlasována změna Ústavy, která se soustředila právě na politickou odpovědnost či neodpovědnost prezidenta republiky – a byl to krok směrem k tomu, aby byl prezident zodpovědný za svá politická rozhodnutí.²⁸² „Prezident republiky není odpovědný za činy provedené v této funkci...Během jeho mandátu nemůže být požadováno, aby svědčil, podával informace, byl předmětem vyšetřování či byl stíhán. Všechny lhůty pro promlčení jsou odročeny. Všechny procesy, jejichž naplnění překáží prezidentův mandát, mohou být proti němu zahájeny po uplynutí jednoho měsíce od konce jeho funkčního období.“²⁸³ V teoretickém případě, kdy prezident spáchal nějaký zvlášť závažný zločin, by se zřejmě postupovalo tak, že by bylo navrženo jeho sesazení a pokud by nejvyšší soud toto sesazení schválil, pak by mohl být ze svých zločinů

280 ISABELLE FLAHAULT, Philippe Tronquoy. *Le président de la république: en 30 questions*. Documentation française, 2012. ISBN 978-211-0087-850. Str. 36.

281 Elysée - Présidence de la République: L'investiture des présidents de la République. [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/l-investiture-des-presidents-de-la-republique/>

282 ISABELLE FLAHAULT, Philippe Tronquoy. *Le président de la république: en 30 questions*. Documentation française, 2012. ISBN 978-211-0087-850. Str. 40 – 41.

283 „Le Président de la République n'est pas responsable des actes accomplis en cette qualité...Il ne peut, durant son mandat et devant aucune juridiction ou autorité administrative française, être requis de témoigner non plus que faire l'objet d'une action, d'un acte d'information, d'instruction ou de poursuite. Tout délai de prescription ou de forclusion est suspendu. Les instances et procédures auxquelles il est ainsi fait obstacle peuvent être reprises ou engagées contre lui à l'expiration d'un délai d'un mois suivant la cessation des fonctions.“ - Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

obviněn. Další případ, kdy může být prezident souzen je za zločiny proti lidskosti u Mezinárodního trestního soudu.²⁸⁴

Uvolnění místa (la vacance) a překážka (l'empêchement) jsou dvě jediné příčiny, pro které může být prezidentský mandát přerušen. Uvolnění místa nastává při smrti, demisi či zbavení funkce prezidenta Nejvyšším soudem. Právo vyhlásit uvolnění prezidentského úřadu náleží pouze Ústavní radě. Ústavní rada (zmocněná vládou) má také právo přerušit vykonávání funkce prezidentského mandátu pro překážku – to je nemožnost prezidenta vykonávat důsledně své povinnosti – překážka ale může být dočasná i trvalá. Pak prezidenta zastupuje předseda vlády.²⁸⁵

3.4.3. Způsob volby

Jak již bylo řečeno, ve Francii platí přímá volba prezidenta, jímž se může stát každý, kdo splní tyto podmínky: musí mít francouzské občanství, být zapsán na voličských seznamech (vyjádření zájmu o politický život v zemi), věk minimálně 18 let, právní způsobilost a nesmí zde být žádný problém s povinnostmi se službou národu (vojenská základní služba či civilní služba). Také nesmí být zbaven volitelnosti pro trestný čin.²⁸⁶ Dále je třeba, aby si potenciální kandidát zajistil podporu 500 zvolených zástupců z minimálně 30 různých departementů. To samozřejmě znevýhodňuje nepříliš známé osobnosti. Nicméně i přes tuto skutečnost počet kandidátů s každou novou volbou stoupá (s výjimkou roku 2012).²⁸⁷

Volba nového prezidenta se koná maximálně 35 a minimálně 20 dní před vypršením mandátu prezidenta, který je dosud ve funkci. V případě, že se post prezidenta uvolní z výše uvedených důvodů, musí být nová volba vyhlášena

284 ISABELLE FLAHAULT, Philippe Tronquoy. *Le président de la république: en 30 questions*. Documentation française, 2012. ISBN 978-211-0087-850. Str. 42 – 43.

285 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 29 – 30.

286 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str 83.

287 ISABELLE FLAHAULT, Philippe Tronquoy. *Le président de la république: en 30 questions*. Documentation française, 2012. ISBN 978-211-0087-850. Str. 28 – 29.

nejméně 20 a nejvýše 35 dní po samotném uvolnění. Volby vyhlašuje vláda a za řádný průběh zodpovídá Ústavní rada. Prezidentem republiky je zvolen ten kandidát, který dosáhne absolutní většiny odevzdaných hlasů. Pokud takový kandidát není, otevírá se druhé kolo, do kterého postoupí dva kandidáti s nejvyšším počtem získaných hlasů.²⁸⁸

Poslední prezidentská volba ve Francii proběhla 22. dubna 2012 (první kolo) a 6. května 2012 (druhé kolo). Celkem se zúčastnilo 10 kandidátů, z toho 3 ženy. Kandidáty v prvním kole byli François Hollande (získal 28,6%), Nicolas Sarkozy (27,2%), Marine Le Pen (17,9%), Jean-Luc Mélenchon (11,1%), François Bayrou (9,1%), Eva Joly (2,3%), Nicolas Dupont-Aignan (1,8%), Philippe Poutou (1,2%), Nathalie Arthaud (0,6%) a Jacques Cheminade (0,3%). Do druhého kola tedy postoupil François Hollande a Nicolas Sarkozy, kde François Hollande zvítězil s celkovým počtem 51,64% a stal se tak dalším prezidentem Francie.²⁸⁹

3.4.4. Postavení a pravomoci prezidenta

Pravomoci prezidenta Francie jsou stejně jako v České republice rozděleny na pravomoci s kontrasignací a bez kontrasignace. To ale neplatilo vždy. Pravomoci bez kontrasignace jsou nově do ústavy začleněny až se vznikem Páté republiky. Do té doby musela být všechna prezidentská rozhodnutí kontrasignována předsedou vlády, či odpovědnými ministry.²⁹⁰ Náplň práce prezidenta republiky je specifikována v Ústavě. „Prezident republiky bdí nad respektováním Ústavy. Jako rozhodce zaručuje fungování orgánů veřejné správy a kontinuitu státu. Je garantem národní nezávislosti, územní celistvosti a dodržování smluv.“²⁹¹

288 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

289 France politique: Élection présidentielle 2012. [online]. [cit. 2014-03-01]. Dostupné z: <http://www.france-politique.fr/election-presidentielle-2012.htm>

290 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 33.

291 „Le Président de la République veille au respect de la Constitution. Il assure, par son arbitrage, le fonctionnement régulier des pouvoirs publics ainsi que la continuité de l'État. Il est le garant de

Mezi pravomoci bez kontrasignace patří to, že prezident republiky:

- a) jmenuje předsedu vlády
- b) odvolává předsedu vlády, podá-li vláda demisi
- c) předsedá Radě ministrů
- d) může svolat referendum k návrhu zákona
- e) může rozpustit národní shromáždění
- f) navrhuje Ústavní radě ke konzultaci zákony před jejich vyhlášením
- g) může se o mezinárodní smlouvě vyjádřit, že je v rozporu s Ústavou a pak je třeba Ústavu změnit
- h) jmenuje tři členy Ústavní rady a následně jejího předsedu
- i) může se k oběma komorám Parlamentu obracet s poselstvím²⁹²

Všechna ostatní rozhodnutí prezidenta musí být kontrasignována. Některá tato rozhodnutí jsou s kontrasignací zcela formálně, podle Ústavy, jiná jsou kontrasignována v praktických příkladech. Mezi tato rozhodnutí patří, že prezident:

- a) jmenuje a odvolává členy vlády (na návrh předsedy vlády)
- b) podepisuje dekrety projednané ve vládě (např. jmenuje do funkce vysoké úředníky)
- c) podepisuje nařízení projednaná ve vládě

l'indépendance nationale, de l'intégrité du territoire et du respect des traités.“ - Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

292 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

- d) vyhlašuje zákony
- e) vede vojenskou a zahraniční politiku
- f) je garantem nezávislosti soudů
- g) má právo udělit individuální milost²⁹³

Jmenování předsedy vlády se občas neobejde bez problémů – obzvláště v případě, kdy nastane tzv. kohabitace. Jde o stav, kdy prezident je kandidátem jedné strany, ale většinu v Národním shromáždění má po vítězných volbách strana jiná. Může tedy dojít k tomu, že prezident odmítne jmenovat předsedu vítězné strany předsedou vlády, ale tím samozřejmě zkomplikuje jakoukoliv budoucí spolupráci vlády a Národního shromáždění.²⁹⁴

Pod pravomocemi bez kontrasignace v bodě d) je pravomoc prezidenta svolat referendum k návrhu zákona. Referendum může svolat, pokud chce pozměnit Ústavu (pokud tuto změnu navrhli členové parlamentu, je to přímo povinnost) a pak se jedná o tzv. ústavní referendum. Nebo prezident svolá referendum v případě, kdy chce podpořit návrh nějakého zákona (většinou jde o nějaké kontroverzní zákony) – tzv. legislativní referendum. Stále se také objevuje otázka, zda by měl prezident abdikovat v případě, že jeho návrh referendem neprojde – v minulosti se tak již několikrát stalo, ale také ne vždy. Nikde totiž není toto pravidlo zmíněno, ale bývá zvykem, že prezident s referendem spojí i své další setrvání ve funkci.²⁹⁵

Zřejmě nejvýraznější a zároveň nejkontroverznější pravomoc prezidenta je obsažena v článku 16 Ústavy, kde se říká, že prezident republiky má zvláštní pravomoci v době, kdy je stát ohrožen. Musí to být ohrožení bezprostřední a vážné

293 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str. 100 – 103.

294 PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2. Str. 92 – 93.

295 ISABELLE FLAHAULT, Philippe Tronquoy. *Le président de la république: en 30 questions*. Documentation française, 2012. ISBN 978-211-0087-850. Str. 66 – 67.

a musí být ohrožena národní nezávislost, územní celistvost nebo plnění mezinárodních závazků. Nebo musí být ohroženo fungování institucí republiky či ústavních orgánů. Za těchto okolností může prezident (po poradě s předsedou vlády a předsedy obou sněmoven) učinit taková rozhodnutí, které okolnosti vyžadují. Tato svá rozhodnutí zprostředkuje národu. V době mimořádných opatření nemůže být rozpuštěno Národní shromáždění.²⁹⁶

Jelikož je tato pravomoc volná – tedy bez kontrasignace – může působit jako libovůle prezidenta. Teoreticky by se dalo představit, že prezident může učinit prakticky jakákoliv rozhodnutí, pokud je bude prezentovat jako mimořádná opatření v mimořádné době. Nicméně tento článek Ústavy byl skutečně naplněn pouze jednou a to de Gaullem v roce 1961 po takzvaném Puči generálů v Alžírsku. Po ústavní reformě v roce 2008 byla tato pravomoc výrazně omezena, když byl k tomuto článku v Ústavě přidán dodatek, který říká, že po třiceti dnech výkonu mimořádných pravomocí Ústavní rada rozhodne (na popud předsedů nebo šedesátky členů Národního shromáždění), zda stále platí podmínky, pro které byly mimořádné pravomoci vyhlášeny.²⁹⁷

3.5. Shrnutí společných charakteristik

Základním společným rysem v obou státech je státní zřízení a to konkrétně republika s prezidentem fungujícím jako hlava státu. Oba systémy jsou zastupitelskou demokracií, kde si občané volí své zástupce.

Prezident Francie není odpovědný ani parlamentu, ani vládě a je neodvolatelný. Český prezident má stejné postavení – není možné jej odvolat a stejně tak není nikomu odpovědný. Za rozhodnutí podléhající kontrasignaci je v obou případech odpovědná vláda. Prezident není odvolatelný z jednoho prostého důvodu – ve společnosti mohou nastat různé změny, v politickém životě taktéž.

296 Assemblée nationale: Constitution de la République française. [online]. [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>

297 ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685. Str. 37 – 39.

Proběhnou volby, které mohou mít zcela odlišný výsledek než volby předchozí a k moci se dostanou jiné politické strany. Je možné rozpustit Poslaneckou sněmovnu i Národní shromáždění. Post hlavy státu ale musí být stálý, aby jej nebylo možné odvolat při každé sebemenší změně politických preferencí národa.

Jak prezident Francie, tak i prezident České republiky je volen občany na dobu pěti let a to maximálně dvakrát za sebou. Přímá volba probíhá v dvoukolové volbě. Pokud není kandidát v prvním kole zvolen nadpoloviční většinou voličů, do druhého kola postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem hlasů. Aby se někdo mohl stát kandidátem, je třeba jisté podpory osobností politického života, nicméně počty potřebných podpůrných hlasů jsou zcela logicky odlišné díky nesrovnatelné rozloze a počtu obyvatel jednotlivých států. Kandidáti na obou stranách musí být způsobilí k právním úkonům a nesmí být zbaveni volitelnosti pro spáchání trestného činu.

Ukončení prezidentského mandátu je také stejné – uplynutí funkčního období, úmrtí, ztráta volitelnosti či vzdání se prezidentského mandátu tedy tzv. abdikace. V České republice i ve Francii je navíc možné zbavit funkce prezidenta republiky pro zvlášť závažný čin velezrady.

V obou případech je prezident vrchní hlavou ozbrojených sil a hlavní funkcí je zastupování státu ve vnějších vztazích. Oba prezidenti jmenují předsedy vlády – ale pouze český prezident má pravomoc předsedu vlády odvolat (tuto pravomoc má pouze v případě, podá – li vláda demisi, jedná se tedy jen o formální odvolání předsedy odcházející vlády). Stejně tak obě hlavy státu jmenují vysoké státní úředníky. Mají také pravomoc rozpustit dolní komoru Parlamentu - Poslaneckou sněmovnu v České republice a Národní shromáždění ve Francii.

Oba prezidenti také sjednávají a schvalují mezinárodní smlouvy – ovšem je třeba, aby byly tyto smlouvy kontrasignovány předsedou vlády (nebo jiným pověřeným členem vlády). Oba také vyhláší zákony, podepisují nařízení projednaná ve vládě a mohou se k Parlamentu obracet s poselstvím.

3.6. Shrnutí odlišností

I když se postavení české hlavy státu po zavedení přímé volby prezidenta té francouzské poměrně dost přiblížila, stále je zde mnoho odlišností. Hlavním odlišným rysem celé politiky je existence parlamentního systému v České politické realitě a smíšeného (také se uvádí poloprezidentského či semi-prezidentského) systému ve Francii.

Prezident České republiky hraje především reprezentativní roli a jeho úloha je hlavně být neutrálním garantem stability politické situace v zemi. Prezident České republiky je považován především za reprezentanta státu na venek, jelikož sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Je to také určitý moderátor a usměrňovatel politických sporů. Nemá příliš velké pravomoci, ale jeho hlavním úlohou je reprezentace státu na venek. Oproti české hlavě státu má její francouzský protějšek podstatně silnější pravomoci a pevnější postavení. Především má právo činit mimořádná rozhodnutí v mimořádné době, což česká hlava státu dle Ústavy nemůže. Toto právo bylo v historii Páté republiky využito pouze jedenkrát, jelikož je to právo velice kontroverzní. Také má právo, jako vrchní velitel ozbrojených sil, vyslat vojáky kdykoliv a kamkoliv a to i bez podpory parlamentu, což samozřejmě jednoznačně ukazuje sílu a moc funkce prezidenta Francouzské republiky a český prezident tuto pravomoc rozhodně nesdílí.

Specifické postavení prezidenta Francie se objeví v případě kohabitace – což je francouzská specialita a česká politická scéna tuto situaci nezná. V českém prostředí je totiž prezident pouhou částí výkonné moci a jeho role je především reprezentativní a samostatná rozhodnutí činit podle Ústavy nesmí. Oproti tomu prezident Francie vlastně předsedá vládě a dokonce řídí zahraniční politiku. Je tedy formálním i praktickým vrchním činitelem výkonné moci. A v případě kohabitace se výkon jeho funkce a snaha rozhodovat silně komplikuje. Většinou totiž dojde k tomu, že je vláda vytvořená členy strany, která vyhrála volby do Národního shromáždění a která je vůči prezidentovi v opozici.

Odlišnosti ve způsobu volby prezidenta spočívají v tom, že v České republice je možné stát se kandidátem na prezidenta až po dosažení věku 40 let, ve Francii stačí, aby bylo kandidátovi 18 let. Volbu prezidenta v ČR vyhláší předseda Senátu (případně předseda Poslanecké sněmovny), ve Francii vyhláší volby vláda. Kandidáta v České republice mohou také zvolit občané a to nejméně 50 tisíci podpisy oprávněných voličů, ve Francii mohou kandidáta zvolit pouze osobnosti politického života.

Pokud je předčasně uvolněn post prezidenta republiky, je třeba jeho pravomoci rozdělit. Pro Českou republiku platí, že jsou tyto pravomoci rozděleny mezi předsedu vlády a předsedu Poslanecké sněmovny. Ve Francii je výkonem prezidentských pravomocí pověřen předseda Senátu. V případě, že se předseda Senátu této funkce nemůže z nějakých důvodů ujmout, jsou tyto pravomoci svěřeny vládě.

Co se týče pravomocí, tak Český prezident má sice menší a méně rozsáhlé pravomoci, ale některé se mohou občanům zdát velmi významné. Má například právo udělovat milost, vyhlásit amnestii, či nařídit, aby se nezačalo trestní řízení, či aby se v něm nepokračovalo. Francouzský prezident má v tomto ohledu pravomoci užší a může pouze udělit milost. Oproti českému rezidentovi ale může svolat zákonodárské referendum a také může navrhnout Ústavní radě konzultaci návrhů zákonů, které ještě neprošly schvalovacím procesem.

Závěr

Mým cílem bylo vytvořit jasně strukturovanou práci, která zpracuje detailní informace z českých i francouzských oficiálních zdrojů, odborné literatury i učebnic politologie či společenských věd. Snaha podat komplexní obraz o politické realitě v obou zemích byla komplikovaná velkým rozsahem tématu, proto je hlavnímu tématu – postavení hlav států – věnována až poslední kapitola a otázka po shodných a odlišných bodech postavení prezidentů jednotlivých států je zodpovězena v samotném závěru práce.

Český a francouzský prezident mají jako hlavy státu mnoho společných, stejně tak ale i dost odlišných charakteristik. Volba probíhá v obou zemích prakticky stejně – jedná se prakticky o dvoukolovou volbu, kde je teoreticky možné, aby byl prezident zvolen již v prvním kole, pokud získá nadpoloviční většinu hlasů. Prezidenta volí občané a kandidátem se může stát každý občan, který získá potřebnou podporu u občanů či členů parlamentu (Česká republika) či u přesně daného počtu osobností politického života (Francie).

Délka mandátu prezidenta republiky je taktéž shodná a trvá 5 let, přičemž jeden kandidát může být zvolen maximálně dvakrát za sebou. Stejně tak nemohou být prezidenti odvoláni, ani nejsou nikomu odpovědní. Prezidentský mandát taktéž končí stejně – uplynutím funkčního období, úmrtím, ztrátou volitelnosti či vzdáním se prezidentského mandátu.

Odlišné body charakteristik obou postů je možné najít především v pravomocích. Základní odlišností je šíře a síla pravomocí, které jsou hlavám států propůjčeny. Francouzský prezident může činit mimořádná rozhodnutí a vydávat mimořádná nařízení v době, kdy je nějakým způsobem ohrožena demokratická povaha státu. Také může vyslat vojsko na jakékoliv území bez toho, aby bylo toto rozhodnutí schváleno parlamentem. Nejenom díky těmto pravomocím je prezident Francie skutečnou hlavou výkonné moci oproti českému prezidentovi, který je

především reprezentantem státu na venek a koordinátorem politických sporů a garantem politické stability státu.

Významná pravomoc udělovat amnestii náleží pouze českému prezidentovi a jeho francouzský protějšek toto právo nemá – může ale udělovat milost, stejně jako prezident České republiky. Specialitou Francouzské politické reality je skutečnost, že prezident může svolat zákonodárné referendum, ve kterém občané rozhodnou o návrhu určitého zákona.

Tato práce je pro mne z hlediska mého oboru, což je učitelství francouzského jazyka a literatury a základů společenských věd, velmi důležitá. Stejně tak může být využita i jinými studenty stejného či podobného oboru a dokonce také vyučujícími, kteří učí francouzský jazyk nebo občanskou výchovu na základních i středních školách. Najdou zde totiž ucelené informace, které jim mohou být prospěšné při přípravách i během výuky. Rozdělení státní moci se věnuje občanská výchova na druhém i třetím stupni českého školství. Stejně tak se během výuky francouzského jazyka studenti seznamují s kulturním i politickým životem ve Francii. Často také bývá otázka na rozdílnost politického systému ve Francii a v České republice součástí maturitních konverzačních témat a proto je tato problematika významná i pro ně.

Použitá literatura

Seznam literatury

Dokumenty

Listina základních práv a svobod. 3. přepr. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2001, 259 s. ISBN 80-718-2109-8.

Ústavy států Evropské unie. Překlad Vladimír Klokočka. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-720-1556-7.

Monografie

ADAMOVÁ, Karolina; KŘÍŽKOVSKÝ, Ladislav. *Politologie*. Vyd. 1. Praha: Codex, 1997, 381 s. ISBN 80-859-6322-1.

ADAMOVÁ, Karolina; KŘÍŽKOVSKÝ, Ladislav. *Základy politologie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2000, x, 276 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 80-717-9315-9.

ARDANT, Philippe. *Institutions politiques*. 11e éd. Paris: Librairie générale de droit et de jurisprudence, 1999. ISBN 22-750-1831-X.

ARKWRIGHT, Edward. *Les institutions de la France*. Éd. mise à jour en juillet 2004. Paris: Documentation Française, 2004. ISBN 21-100-5723-8.

BROKLOVÁ, Eva. *Československá demokracie: politický systém ČSR 1918-1938*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl., 1992, 168 p. ISBN 80-901-0596-3.

ČERNÝ, Petr. *Právní ochrana před extremismem*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2008, xiv, 256 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-807-4000-539.

DAVID, Roman. *Politologie: základy společenských věd*. 5. přepracované a rozšířené vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2003, 458 s. ISBN 80-718-2162-4.

FLAHAULT, Isabelle; TRONQUOY, Philippe. *Le président de la république: en 30 questions*. Documentation française, 2012. ISBN 978-211-0087-850.

HAMILTON, Alexander; JAY, John a MADISON, James. *Listy federalistů: soubor esejí psaných na podporu nové ústavy předložené federálním shromážděním 17. září 1787*. Editor George Wescott Carey, James McClellan. Baton Rouge: Eric Voeglin Institute for American Renaissance Studies, Louisiana State University, 1994, 537 s. ISBN 80-706-7390-7.

GERLOCH, Aleš. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 3., aktual. a dopln. Praha, 1999, 519 s. ISBN 80-717-5077-8.

HEYWOOD, Andrew. *Politologie*. 1. vyd. Překlad Zdeněk Masopust. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 482 s. ISBN 80-864-3295-5.

JANDOUREK, Jan. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012, 258 s. ISBN 978-802-4736-792.

KLOKOČKA, Vladimír a Eliška WAGNEROVÁ. *Ústavy států Evropské unie: ústavní texty Belgie, Dánska, Finska, Francie, Irsko, Itálie, Lucemburska, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Švédsko, Velké Británie*. 1. vyd. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-720-1056-5.

KUBÁT, Michal. *Současná česká politika: co s neefektivním režimem?*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2013, 119 s. ISBN 978-80-87474-86-0.

LOCKE, John. *Druhé pojednání o vládě*. Vyd. 2. Překlad Josef Král. Praha: Svoboda, 1992, 184 s. Filozofické dědictví. ISBN 80-205-0222-X.

MATHIEX, Jean. *Stručné dějiny Francie*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2000, 128 s. Outils. ISBN 80-723-8097-4.

MONTESQUIEU, Charles Louis de Secondat. *O duchu zákonů*. Překlad Stanislav Lyer, Úprava Markéta ŠÁLENÁ. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, 365 s. Knihovna společenských věd. ISBN 80-864-7330-9.

MULGAN, R. *Aristotelova politická teorie: úvod do studia politických teorií*. Vyd. 1. Překlad Michal Mocek. Praha: Oikoymenh, 1998, 199 s. Oikúmené. ISBN 80-860-0569-0.

NOLČ, Jiří. *Ústava České republiky v otázkách a odpovědích*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2004, viii, 133 s. ISBN 80-251-0392-7.

PEROTTINO, Michel. *Francouzský politický systém*. 1.vyd. Praha: SLON, 2005, 335 s. Politické systémy. ISBN 80-86429-48-2

PROROK, Vladimír; LISA, Aleš. *Politologie*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 223 s. ISBN 978-807-3801-410.

PŠEJA, Pavel. *Stranický systém České republiky: politické strany a jejich vývoj 1989-1998*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2005, 203 s. Srovnávací politologie, sv. č. 1. ISBN 80-732-5069-1.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. Úvod do současné politologie: Srovnávací analýza demokratických politických systémů. 1.vyd. Praha: Portál, 2002, 207 s. ISBN 80-717-8628-4.

SARTORI, Giovanni; LISA, Aleš. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001, 223 s. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-858-5094-X.

TUZA, J. Prularita dělby moci v Evropské unii. In: *Pluralizmus moci a práva: zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej v dňoch 25.-27. marca 2009 v Tatranskej Štrbe*. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva, 2009, s. 246-258. ISBN ISBN 978-809-7014-438.

VITAL-DURAND, Emmanuel. *Mémento des institutions politiques françaises*. 2ème éd. Paris: Hachette, 2000. ISBN 20-114-5383-6.

VODIČKA, Karel; CABADA, Ladislav. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 2., aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Portál, 2007, 374 p. ISBN 80-736-7337-1.

ZARKA, Jean-Claude. *Institutions politiques françaises*. 5e édition, mise à jour et enrichie. Paris: Ellipses, 2009. ISBN 978-272-9850-685.

Politické a ústavní systémy zemí středovýchodní Evropy. 1. vyd. Editor Michal Kubát. Praha: Eurolex Bohemia, 2004, 432 s. Politologie (Eurolex Bohemia). ISBN 80-864-3292-0.

České internetové zdroje

Česká republika. [online]. [cit. 2013-03-03]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Home>

Český statistický úřad. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>

Euroskop: Věcně o Evropě. [online]. [cit. 2014-03-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/>

Francie v České republice: Velvyslanectví Francie v Praze. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.france.cz/-Tcheque->

Historie České republiky. [online]. [cit. 2014-01-19]. Dostupné z: <http://cr.ic.cz/>

Hrad: Česká republika. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/index.shtml>

Naši politici. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/>

Nejvyšší soud. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>

Nejvyšší správní soud. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Uvod/art/1>

Paříž: WorldCity. [online]. [cit. 2014-01-09]. Dostupné z: <http://pariz.worldcity.cz/>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw>

Senát Parlamentu České republiky. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/>

Úřad vlády ČR: Legislativní helpdesk. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <https://help.odok.cz/uvodni-stranka>

Ústavní soud. [online]. [cit. 2014-01-13]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/>

Vláda České republiky. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/>

Volba prezidenta České republiky. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.volba-prezidenta.cz/>

Volby. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://ww.volby.cz/>

Zeměpis.com: Geografický portál. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.zemepis.com/>

Francouzské internetové zdroje

Assemblée nationale. [online]. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.assemblee-nationale.fr/>

Conseil constitutionnel. [online]. [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: <http://www.conseil-constitutionnel.fr/>

Cour de cassation. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.courdecassation.fr/>

Élections législatives. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.elections-legislatives.fr/>

Elysée: Présidence de la République. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/>

France politique: le site d'information sur la vie politique française. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.france-politique.fr/>

Portail du Gouvernement. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/>

Sénat: Un site au service des citoyens. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.senat.fr/>

Vie publique: au coeur du débat public. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://www.vie-publique.fr/>

Internetové zprávy, noviny, články a blogy

Aktuálně.cz: Zprávy. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/>

Česká televize: ČT24. [online]. [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/>

Dan Drápal. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z: <http://dan-drapal.cz/index.php/cz/>

IDNES.cz: zprávy, kterým můžete věřit. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z:
<http://www.idnes.cz/>

Iuridictum: Encyklopedie o právu. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z:
http://iuridictum.pecina.cz/w/Hlavn%C3%AD_strana

Naše peníze: ekonomické zpravodajství. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z:
<http://www.nasepenize.cz/>

Parlamentní listy. [online]. [cit. 2014-03-09]. Dostupné z:
<http://www.parlamentnilisty.cz/>

PEHE, Jiří. Politický zápisník - Jiří Pehe. [online]. [cit. 2014-02-10]. Dostupné z:
http://www.pehe.cz/zapisnik/zapisnik_view

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Historie českého státu.....	107
Příloha č. 2 - Dějiny francouzského státu s ohledem na změnu státního zřízení ...	109
Příloha č. 3 - Seznam prezidentů ČR, ČSFR, ČSSR a Protektorátu Čechy a Morava	111
Příloha č. 4 - Seznam prezidentů Francie.....	112
Příloha č. 5 – Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou	114
Příloha č. 6 – Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce - Evidenční list	115

Přílohy

Příloha č. 1 - Historie českého státu²⁹⁸

- 3. století př. n. l. – Keltský kmen – Bójové (osídlení území – název Boiohaemum – Bohemia²⁹⁹)
- 1. století – Germánské kmeny – Markomani a Kvádové
- 5. století – příchod Slovanů
- 7. století – vytvoření kmenového svazu – Sámova říše
- 9. století – vytvoření prvního státního zřízení – Velkomoravská říše
- r. 1198 – potvrzení dědičného královského titulu pro české panovníky – České království
- r. 1526 - Ferdinand I. Habsburský zvolen českým králem – včlenění do Habsburské monarchie
- r. 1867 – vznik Rakouska – Uherska
- r. 1914 – 1918 – První světová válka
- 28. 10. 1918 – vznik Československé republiky (ČSR) – ústava zajišťující rovnost všech občanů
- Období takzvané První republiky
- 29. 9. 1938 – Mnichovská dohoda – postoupení Sudet Německu

298 Historie České republiky. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://cr.ic.cz/index.php?clanek=uvod>

299 Hrad: Česká republika. [online]. [cit. 2013-03-06]. Dostupné z: <http://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/index.shtml>

- září 1938 – březen 1939 – tzv. Druhá republika
- 14. března 1939 – vyhlášena samostatná Slovenská republika
- 15. března 1939 – české území obsazeno a připojeno k Německu – Protektorát Čechy a Morava
- září 1939 – květen 1945 – Druhá světová válka
- květen 1945 – obnovení Československé republiky
- únor 1948 - v Československu nastolena totalitní moc komunistické strany
- r. 1960 - novou ústavou změněn oficiální název státu na Československá socialistická republika (ČSSR)
- 21. 8. 1968 – vniknutí vojsk zemí Varšavské dohody na české území
- 1. 9. 1969 – formálně nastolená federalizace Československé socialistické republiky
- Vznik federace dvou suverénních národních států - České socialistické republiky (ČSR) a Slovenské socialistické republiky (SSR)
- 17. 11. 1989 – Sametová revoluce – svržení komunistického režimu
- 22. 4. 1990 – vznik ČSFR – Česká a Slovenská federativní republika
- 31. 12. 1992 – zánik federace ČR a SR
- 1. 1. 1993 – vznik samostatné České republiky
- 12. 3. 1999 – vstup ČR do NATO
- 1. 5. 2004 – vstup ČR do EU
- podepsání Schengenských dohod – 2007 – ČR součástí Schengenského prostoru

Příloha č. 2 - Dějiny francouzského státu s ohledem na změnu státního zřízení³⁰⁰

- 8. století př. n. l. keltský kmen – Galové
- Od 2. století př. n. l. – nájezdy Římanů
- 50. léta 1. století př. n. l. – připojení Galie k Římské říši – romanizace území
- 3. století – příchod germánských kmenů – Alemané, Frankové a další = feoderati³⁰¹
- r. 395 – rozpad na Západní a Východní Římskou říši
- r. 476 – zánik Západořímské říše
- r. 481/482 Franský král Chlodovík (Clovis) zakládá Franskou říši a přijímá křesťanství
- r. 800 – Karel Veliký korunován v Římě papežem na císaře – obnovení Západořímské říše
- 9. – 12. století – rozdělení a opětovné sjednocení země – vznik Francie
- 1337 – 1453 – Stoletá válka – spor o nástupnictví francouzského trůnu – upevnění feudalismu
- 5. 5. 1789 – svolání generálních stavů králem Ludvíkem XVI. (prakticky počátek revoluce)
- 1789 – 1799 - Velká francouzská revoluce
- 9. 7. 1789 – vyhlášeno Ústavodárné národní shromáždění

300 MATHIEUX, Jean. *Stručné dějiny Francie*. Str. 12 – 112.

301 Vojenské jednotky „barbarských kmenů“ začleňované do římské armády, za odměnu se mohly usazovat na území římské říše a vládnout na omezeném území - Středověk. [online]. [cit. 2013-03-07]. Dostupné z: <http://www.stredovek.net/index.php/clanky/teorie/5-rany-stredovek>

- 26. 8. 1789 – vydána Deklarace práv člověka a občana
- 1. 10. 1791 – Zákonodárné národní shromáždění
- 21. 9. 1792 – Národní Konvent sesadil krále a vyhlásil Republiku (následovala poprava krále)
- Oficiální trvání až do r. 1804 – tzv. I. Republika
- 26. 10. 1795 – Direktoriát (vláda 5 zvolených direktorů)
- 1799 – vyhlášen Konzulát – 1. konzulem se stává Napoleon Bonaparte
- 2. 12. 1804 – Napoleon Bonaparte se nechává korunovat císařem – První císařství
- r. 1814 – Napoleon abdikuje – restaurace Bourbonů – Království francouzské
- r. 1830 – červencová revoluce – pád Bourbonů – Červencová monarchie
- r. 1848 – revoluce v celé Evropě - Druhá republika – zvolen Ludvík Bonaparte nechal hlasovat o vzniku císařství
- 1852 – 1870 - Druhé císařství – konstituční monarchie
- r. 1870 – revoluce - Třetí republika
- 1940 – 1944 - Vichystický režim, formální vláda z Vichy nad celou Francií, fakticky vláda jen nad neokupované území Německem
- r. 1946 – Čtvrtá republika
- 1954 – 1962 – Alžírská válka – 5. 7. 1962 nezávislost Alžírsko
- r. 1958 – Pátá republika

Příloha č. 3 - Seznam prezidentů ČR, ČSFR, ČSSR a Protektorátu Čechy a Morava³⁰²

- Miloš Zeman (*28. září 1944) prezidentem od 8. března 2013
- Václav Klaus (*19. 6. 1941) prezident České republiky v letech 2003 - 2013
- Václav Havel (* 5. 10. 1936 † 18. 12. 2011) prezident ČSSR a ČSFR 29. 12. 1989 - 20. 7. 1992, prezident ČR 26. 1. 1993 - 2. 2. 2003
- Gustáv Husák (* 10. 1. 1913 † 18. 11. 1991) prezident ČSSR 24. 5. 1975 - 10. 12. 1989
- Ludvík Svoboda (*25. 11. 1895 † 20. 9. 1979) Prezident v období 30. 3. 1968 - 29. 5. 1975
- Antonín Novotný (* 10. 12. 1904 † 28. 1. 1975) Prezident v období 19. 11. 1957 - 22. 3. 1968
- Antonín Zápotocký (19. 12. 1884 † 13. 11. 1957) Prezident 21. 3. 1953 - 13. 11. 1957
- Klement Gottwald (* 23. 11. 1896 † 14. 3. 1953) Prezident v období 14. 6. 1948 - 14. 3. 1953
- Emil Hácha (* 12. 7. 1872 † 1. 6. 1945) prezident Protektorátu Čechy a Morava 16. 3. 1939 - 13. 5. 1945, prezident 30. 11. 1939 - 15. 3. 1939
- Edvard Beneš (* 28. 5. 1884 † 3. 9. 1948) prezident v období od 18. 12. 1935 - 5. 10. 1938, 1940 – 1945, 16. 5. 1945 - 7. 6. 1948
- Tomáš Garrigue Masaryk (* 7. března 1850 † 14. září 1937) období od 14. 11. 1918 - 14. 12. 1935

302 Volba prezidenta: Historie prezidentů. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://www.volba-prezidenta.cz/historie_prezidentu/

Příloha č. 4 - Seznam prezidentů Francie³⁰³

Pátá republika

- François HOLLANDE (2012-...)
- Nicolas SARKOZY (2007-2012)
- Jacques CHIRAC (1995-2007)
- François MITTERRAND (1981-1995)
- Valéry GISCARD D'ESTAING (1974-1981)
- Alain POHER (1969-1974)
- Georges POMPIDOU (1969-1974)
- Charles de GAULLE (1959-1969)

Čtvrtá republika

- René COTY (1954-1959)
- Vincent AURIOL (1947-1954)

Třetí republika

- Albert LEBRUN (1932-1940)
- Paul DOUMER (1931-1932)
- Gaston DOUMERGUE (1924-1931)
- Alexandre MILLERAND (1920-1924)

303 Elysée: La présidence de la république - Les présidents de la République depuis 1848. [online]. [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.elysee.fr/la-presidence/les-presidents-de-la-republique-depuis-1848/>

- Paul DESCHANEL (18.02. -20. 09. 1920)
- Raymond POINCARE (1913-1920)
- Armand FALLIERES (1906-1913)
- Emile LOUBET (1899-1906)
- Felix FAURE (1895-1899)
- Jean CASIMIR-PERIER (1894-1895)
- Marie-François-Sadi CARNOT (1887-1894)
- Jules GREVY (1879-1887)
- Patrice de MAC MAHON (1873-1879)
- Adolphe THIERS (1871-1873)

Druhá republika

- Louis-Napoléon BONAPARTE (1848-1851)

**Příloha č. 5 – Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné
podoby závěrečné práce před její obhajobou**

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její obhajobou

Závěrečná práce:

Druh práce	
Název práce	
Autor práce	

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce,

jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

podpis žadatele

Příloha č. 6 – Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce - Evidenční list

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta

M.D. Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce

Evidenční list

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.
